

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ
AGJENCIA E MONITORYRJES SE SIGURIMEVE

Бр.-Нг. 01-575/1

19. 06 20 25 год.-viti
СКОПЈЕ - SHKUP

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА СОСТОЈБАТА И ДВИЖЕЊАТА НА ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР ВО 2024
ГОДИНА

Скопје, 2025 година

Извештајот е изготвен во согласност со членот 158-о од Законот за супервизија на осигурување. За неговото изготвување Агенцијата за супервизија на осигурување користеше податоци од извештаите кои субјектите ги доставуваат до Агенцијата согласно законските барања. За точноста на податоците одговараат субјектите на супервизија.

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД	5
2. ЗАКОНСКА РАМКА	7
3. ДОМАШНО И МЕЃУНАРОДНО ОПКРУЖУВАЊЕ	9
4. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	12
4.1. ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	12
4.1.1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА	12
4.1.2. СТЕПЕН НА РАЗВИЕНОСТ	12
4.1.3. БРУТО-ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА (БПП)	15
4.1.4. СТРУКТУРА НА БПП	19
4.1.5. БРУТО ИСПЛАТЕНИ ШТЕТИ (БИШ)	24
4.1.5.1. Претставки од осигуреници	26
4.1.6. СРЕДСТВА И ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА	29
4.1.6.1. Структура на средствата	29
4.1.6.2. Структура на извори на средства	31
4.1.7. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	33
4.1.8. СРЕДСТВА КОИ ГИ ПОКРИВААТ ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	34
4.1.9. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	35
4.1.10. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО	37
4.1.11. Ризици на осигурителниот сектор	38
4.1.12. ИНДИКАТОРИ ЗА ОСИГУРИТЕЛНИОТ СЕКТОР	39
4.2. ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	42
4.2.1. ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	42
4.2.2. ОСИГУРИТЕЛНО-БРОКЕРСКИ РАБОТИ	43
4.3. НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	45
4.3.1. ГАРАНТЕН ФОНД НА НБО	45
4.3.2. РЕФУНДИРАЊЕ НА ШТЕТИ ОД ГАРАНТНИОТ ФОНД	46

ЛИСТА НА ТАБЕЛИ

ТАБЕЛА БР. 1: ПОВАЖНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ЗЕМЈИТЕ ОД ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА ВО 2022	
ГОДИНА	10
ТАБЕЛА БР. 2: СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ (ПРОЦЕНТИ)	12
ТАБЕЛА БР. 3: ХЕРФИНДАЛ-ИНДЕКС И ПОКАЗАТЕЛ ЦР5 МЕРЕН СПОРЕД БПП	14
ТАБЕЛА БР. 4: ХЕРФИНДАЛ-ИНДЕКС И ПОКАЗАТЕЛ ЦР5 МЕРЕН СПОРЕД СРЕДСТВАТА	14
ТАБЕЛА БР. 5: БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ПО КЛАСИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	15
ТАБЕЛА БР. 6: БРУТО-ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ПО ДРУШТВА ЗА НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	16
ТАБЕЛА БР. 7: БРУТО-ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ПО ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	17
ТАБЕЛА БР. 8: БРУТО-ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 01.01.2024 – 31.12.2024 (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	18
ТАБЕЛА БР. 9: СТРУКТУРА НА БПП ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ОД АО, ВО ИЛЈАДИ ДЕНАРИ	20
ТАБЕЛА БР. 10: БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ, ВО ИЛЈАДИ ДЕНАРИ	22
ТАБЕЛА БР. 11: ИСПЛАТЕНИ ШТЕТИ ПО КЛАСИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	24
ТАБЕЛА БР. 12: СТРУКТУРА НА БИШ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ОД АО, ВО ИЛЈАДИ ДЕНАРИ	25
ТАБЕЛА БР. 13: БРОЈ НА ИСПЛАТЕНИ ШТЕТИ	26
ТАБЕЛА БР. 14: ПОДНЕСЕНИ ПРЕТСТАВКИ ОД ОСИГУРЕНИЦИ ДО ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ВО 2023 ГОДИНА	27
ТАБЕЛА БР. 15: ПОДНЕСЕНИ ПРЕТСТАВКИ ОД ОСИГУРЕНИЦИ ДО АСО ВО 2023 ГОДИНА	28
ТАБЕЛА БР. 16: СТРУКТУРА НА СРЕДСТВАТА НА ДРУШТВАТА ЗА НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	30
ТАБЕЛА БР. 17: СТРУКТУРА НА СРЕДСТВАТА НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	30
ТАБЕЛА БР. 18: СТРУКТУРА НА ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА НА ДРУШТВАТА ЗА НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ (ВО ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	32
ТАБЕЛА БР. 19: СТРУКТУРА НА ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ (ВО ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	32
ТАБЕЛА БР. 20: ТЕХНИЧКИ КОЕФИЦИЕНТИ	40
ТАБЕЛА БР. 21: ФИНАНСИСКИ ИНДИКАТОРИ	41
ТАБЕЛА БР. 22: СТРУКТУРА НА КАНАЛИТЕ ЗА ПРОДАЖБА НА ПОЛИСИ СПОРЕД ОСТВАРЕНА БПП (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ)	42
ТАБЕЛА БР. 23: УЧЕСТВО ВО ГАРАНТНИОТ ФОНД ПО ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ЗА ПЕРИОДОТ 1.1.2023 – 31.12.2024 ГОДИНА (ВО ДЕНАРИ)	46
ТАБЕЛА БР. 24: ПРИЈАВЕНИ И ПРИФАТЕНИ ШТЕТИ ЗА РЕФУНДИРАЊЕ ОД ГАРАНТНИОТ ФОНД ЗА ПЕРИОДОТ 1.1.2024 – 31.12.2024 ГОДИНА	47

ЛИСТА НА ГРАФИКОНИ

ГРАФИКОН БР. 1: ПОКАЗАТЕЛИ НА РАЗВОЈ НА ПАЗАРОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ (МИЛИОНИ ДЕНАРИ; ДЕСНА ОСКА – ПРОЦЕНТИ)	13
ГРАФИКОН БР. 2: ПАЗАРНА КОНЦЕНТРАЦИЈА СПОРЕД БРУТО ПОЛИСИРАНАТА ПРЕМИЈА ВО 2024 ГОДИНА, ВО ГРУПАТА НА НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ (ПРОЦЕНТИ)	14
ГРАФИКОН БР. 3: ПАЗАРНА КОНЦЕНТРАЦИЈА СПОРЕД БРУТО ПОЛИСИРАНАТА ПРЕМИЈА ВО 2024 ГОДИНА, ВО ГРУПАТА НА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ (ПРОЦЕНТИ)	15
ГРАФИКОН БР. 4: СТРУКТУРА НА БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ПО КЛАСИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (ПРОЦЕНТИ)	18
ГРАФИКОН БР. 5: ТРЕНД НА БРУТО-ПОЛИСИРАНАТА ПРЕМИЈА ПО КЛАСИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ; ДЕСНА ОСКА – ПРОЦЕНТИ)	21
ГРАФИКОН БР. 6: СКЛУЧЕНИ ДОГОВОРИ КАЈ ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ (ЛЕВА ОСКА - БРОЈ; ДЕСНА ОСКА – ГОДИШНА ПРОМЕНА ВО ПРОЦЕНТИ)	23
ГРАФИКОН БР. 7: УЧЕСТВО НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ИСПЛАТЕНИТЕ ШТЕТИ ВО 2024 ГОДИНА (ИЛЈАДИ ДЕНАРИ), ОДДЕЛНО ЗА НЕЖИВОТ И ЖИВОТ	25
ГРАФИКОН БР. 8: СТРУКТУРА НА АКТИВАТА НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА 31.12.2024 ГОДИНА, ОДДЕЛНО ЗА НЕЖИВОТ И ЖИВОТ	31
ГРАФИКОН БР. 9: СТРУКТУРА НА ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА , ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ - НЕЖИВОТ, ВО МИЛИОНИ ДЕНАРИ, НА 31.12.2024	33
ГРАФИКОН БР. 10: СТРУКТУРА НА ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА , ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ - ЖИВОТ, ВО МИЛИОНИ ДЕНАРИ, НА 31.12.2024	33
ГРАФИКОН БР. 11: ПОКРИЕНОСТ НА НЕТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ КАЈ ДРУШТВАТА ЗА НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ (МИЛИОНИ ДЕНАРИ; ДЕСНА ОСКА – ПРОЦЕНТИ).....	34
ГРАФИКОН БР. 12: ПОКРИЕНОСТ НА НЕТО-ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ КАЈ ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ (МИЛИОНИ ДЕНАРИ; ДЕСНА ОСКА – ПРОЦЕНТИ)	35
ГРАФИКОН БР. 13: ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛОТ И ПОТРЕБНАТА МАРГИНА НА СОЛВЕНТНОСТ КАЈ ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ (МИЛИОНИ ДЕНАРИ).....	36
ГРАФИКОН БР. 14: СТРУКТУРА НА КАПИТАЛОТ НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ (ОДДЕЛНО ЗА НЕЖИВОТ И ЖИВОТ), ВО МИЛИОНИ ДЕНАРИ И ВО ПРОЦЕНТИ ОД ВКУПНИОТ КАПИТАЛ	36
ГРАФИКОН БР. 15: ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ (МИЛИОНИ ДЕНАРИ)	38
ГРАФИКОН БР. 16: СТРУКТУРА НА БПП, ПО КЛАСИ НА ОСИГУРУВАЊЕ	43
ГРАФИКОН БР. 17: СТРУКТУРА НА БПП, ПО КЛАСИ НА ОСИГУРУВАЊЕ	44

1. ВОВЕД

Агенцијата за супервизија на осигурување (во понатамошниот текст „АСО“) е самостојно и независно регулаторно тело на пазарот на осигурување кое врши јавни овластувања на контрола на усогласеност на работењето на друштвата за осигурување и другите субјекти на осигурителниот пазар со важечките прописи, со цел заштита на осигурениците и корисниците на осигурувањето. АСО е формирана во 2009 година, врз основа на претходни измени на Законот за супервизија на осигурување. Покрај вршење на надзорот, како примарна задача, АСО заедно со останатите регулаторни тела на финансискиот пазар дејствува превентивно и едукативно во спроведувањето на националните стратегии и планови за подобра заштита на правата на осигурениците и останатите корисници на финансиски услуги, за одржување на финансиската стабилност во земјата и за поголема вклученост на осигурителниот пазар.

Во текот на 2024 година АСО издаде една дозвола за статусни измени, присоединување на едно друштво за осигурување кон друго друштво за осигурување. Имено, АД за осигурување ВИНЕР ВИГ Скопје се присоедини кон АДОР Македонија Осигурување ВИГ Скопје.

Во доменот на посредувањето, пак, во текот на годината дадена е дозвола на едно ново осигурително брокерско друштво, по што на крајот на 2024 година активни се вкупно 43 осигурително брокерски друштва, 12 друштва за застапување во осигурување и 8 банки кои вршат работи на застапување во осигурување.

Вкупната бруто полисирана премија (во понатамошниот текст: „БПП“) во 2024 година изнесува 15.968.235 илјади денари, што претставува зголемување за 11,32% во однос на БПП остварена на претходната (2023: 14.344.690 илјади денари). Во делот за неживотно осигурување, остварена е БПП во износ од 13.074.184 илјади денари (2023: 11.856.465 илјади денари), односно раст од 10,27% во споредба со 2023 година. Истовремено, кај осигурувањето на живот остварена е БПП во износ од 2.894.052 илјади денари (2023: 2.488.225 илјади денари), што е пораст од 16,31%.

Друштвата за осигурување на 31.12.2024 година располагаат со средства во износ од 36.802.229 илјади денари, кои се зголемени за 8,62% во однос на минатата година (2023: 33.880.219 илјади денари). Вкупниот пресметан капитал¹ на друштвата за осигурување забележува раст од 5% во споредба со 2023 година и на крајот од 2024 година изнесува 9.000.917 илјади денари. Потребното ниво на маргина на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, агрегиран изнесува 2.594.217 илјади денари, со што капиталот на осигурителниот сектор е 3,47 пати над потребното ниво на маргината на солвентност.

Општата профитабилност е подобрена во споредба со претходната 2023 година, и тоа во двата пазарни сегмента, неживот и живот.

Во текот на 2024 година АСО донесе еден нов правилник и една измена на веќе важечки подзаконски акт.

Во „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 75 од 3 април 2024 година е објавен Правилник за начинот на водење на сметководство, донесен од министерот за финансии, со што, по подолг временски период, е извршен превод на меѓународните стандарди за финансиско известување.

¹ Согласно Законот за супервизија на осигурување, капиталот на друштвото за осигурување на одреден датум на пресметка може да се разликува од износот на капитал и резерви, прикажан во билансот на состојба на истиот датум.

Почнувајќи од 1.1.2028 година друштвата за осигурување ќе имаат обврска да водат сметководство и да подготвуваат финансиски извештаи за договорите за осигурување и за финансиските инструменти во согласност со барањата од МСФИ 17 и МСФИ 9. Ова претставува голема регулаторна реформа за друштвата за осигурување што ќе влијае на клучните пазарни индикатори за успешност.

2. ЗАКОНСКА РАМКА

Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/02, 98/02, 79/07, 88/08, 67/10, 44/11, 112/11, 188/13, 30/14, 43/14, 112/14, 153/15, 92/15, 23/16, 83/18 и 198/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 31/20, 173/22 и 3/25), Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/05, 70/06, 81/08, 47/11, 135/11, 112/14 и 145/15 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 220/19), Законот за доброволно здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/12 и 192/15), Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци од областа на капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12, 147/15, 30/16 и 103/21), Законот за спречување перење на пари и финансирање на тероризам („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 151/22 и 208/24), Закон за вложување на Република Македонија во акционерскиот капитал на Европа РЕ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 185/11), Законот за финансиска стабилност („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 173/22) и Законот за рестриктивни мерки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 190/17) се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување.

Пошироката законска рамка ја претставуваат Законот за облигационите односи, во делот што се однесува на договорите за осигурување и Законот за трговските друштва.

Законот за супервизија на осигурување ги вградува основните принципи за осигурување на Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS), како и правилата содржани во првата генерација на директиви за осигурување на Европската Унија (ЕУ). Со овој закон се регулирани основањето и работењето на друштвата за осигурување, управувањето со ризици, улогата на овластените актуари, водењето на деловните книги и извештаи, внатрешната и надворешната ревизија, застапувањето и посредувањето во осигурувањето, супервизијата на друштвата за осигурување, работењето на АСО, спроведувањето на супервизијата и постапката за донесување решенија од страна на АСО, соработката со надзорни органи и тела на ЕУ, како и казнените одредби.

Задолжителното осигурување во сообраќајот е регулирано со **Законот за задолжително осигурување во сообраќајот**, кој ги регулира договорите за задолжително осигурување на моторни возила од одговорност, минималните суми на осигурување, роковите за обработка на барањата за надомест на штети од страна на друштвата за осигурување, утврдување на правото на посредување (медијација), надлежностите на Гарантниот фонд, промена на начинот на утврдување на тарифите на премии преку функционирањето на Комисија за осигурување од автомобилска одговорност и казнените одредби за друштвата за осигурување и Националното биро за осигурување. Исто така, законот предвидува обврски за осигурителните компании да назначат овластени претставници за штети во странство со цел жртвите во сообраќајни незгоди да имаат лесен и брз пристап за пријава на барањата за надомест на штети предизвикани од домашни моторни возила во странство, како и воспоставување Служба за надомест на штети, како гаранција за жртвите во сообраќајни незгоди во странство, дека дури и во случај одговорниот возач да управувал со неосигурено моторно возило, штетата ќе биде навремено обработена и исплатена. Дел од овие одредби се веќе стапени во сила, а дел ќе стапат од моментот на стекнување на полноправно членство на Република Македонија во Европската Унија.

Со **Законот за доброволно здравствено осигурување** се дава законска можност и се отвора широко поле на дејствување на друштвата за осигурување за понуда на пакети на здравствени услуги кои веќе се опфатени со системот на задолжителното здравствено осигурување.

Доброволното здравствено осигурување се уредува како дополнително и приватно. Дополнителното здравствено осигурување обезбедува покривање на трошоците на име учество со лични средства при користење здравствени услуги од задолжителното здравствено осигурување (партиципација), во согласност со прописите од задолжителното здравствено осигурување и здравствена заштита. Приватното здравствено осигурување овозможува покривање на трошоците за користење на здравствените услуги за повисок стандард на здравствените услуги кои произлегуваат од задолжителното здравствено осигурување, трошоците за покривање на здравствените услуги користени во дополнителната дејност, како и за користење на здравствените услуги во здравствени установи надвор од мрежата на здравствени установи во која се врши здравствената дејност и во правните лица кои врша изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала.

Со **Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци од областа на капитално финансирано пензиско осигурување** се заокружи уредувањето на капитално финансираното пензиско осигурување во Република Северна Македонија со уредување на фазата на деакумулација, односно со Законот се регулираат исплатите на пензии од вториот и пензиски надоместоци од третиот столб. Во законот детално се уредуваат видовите исплати на пензии од втор столб (програмирани повлекувања, доживотни анuitети и нивна комбинација), видовите исплати на пензиски надоместоци од трет столб (програмирани повлекувања, анuitети, еднократни и повеќекратни исплати), карактеристиките и правилата за разните видови исплати и начинот и постапката за стекнување на право на старосна, инвалидска и семејна пензија од втор столб, како и постапката за стекнување право на пензиски надоместок од трет столб. Во законот се уредува и кои институции ќе може да вршат исплата на пензии и пензиски надоместоци од вториот и третиот столб – пензиски друштва и друштва за осигурување на живот. Исто така, заради поголема транспарентност на изборот на пензија од втор столб и пензиски надоместок од трет столб се воспоставува Централизиран електронски систем на котаџија преку кој ќе се доставуваат барања за котаџи за различни видови исплати и ќе се добиваат понуди од пензиските друштва и друштвата за осигурување.

Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам утврдува надлежност на АСО за спроведување на надзор врз осигурителниот пазар кој е предмет на регулација на овој закон, а особено во делот на примената на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Законот за финансиска стабилност ги уредува целите, статусот, задачите и начинот на работа на Комитетот за финансиска стабилност, како и инструментите и начинот на спроведување на националната макропрудентна политика.

Законот за рестриктивни мерки им доделува дополнителни обврски на субјектите задолжени за преземање на мерки за спречување на перење пари во насока на идентификување и преземање на дејствија (финансиски мерки) против лица за кои се воведени рестриктивни мерки од страна на ЕУ или Обединети нации. Финансиските мерки „во смисла на член 5 од Законот за рестриктивни мерки се дефинирани како“ забрана за користење, пренос, конверзија, трансфер или друг вид располагање со имот, забрана на ставање на располагање на било каков имот, директно или индиректно, како и забрана за воспоставување или продолжување на деловен однос.

3. ДОМАШНО И МЕЃУНАРОДНО ОПКРУЖУВАЊЕ

Според податоците на Државен завод за статистика², и објавените месечни информации³ од страна на Народната банка во 2024 година реалниот бруто-домашен производ (во понатамошниот текст „БДП“) се проценува да расте за 2,8%. Ова е повисока стапка на реален раст на БДП во однос на октомвриските проекции на реален раст од 2,3% во 2024 година. Ова е повисока стапка во однос на годишната стапка на пораст од 2,1% остварена во 2023 и идентична како онаа од 2022 година.

Годишната стапка на инфлација во февруари 2025 изнесува 5% и се задржа на слично ниво како во претходниот месец (4,9%), под влијание на пониската споредбена основа од истиот период претходната година, кога беа во сила мерките за ублажување на ценовниот раст. Од структурен аспект, растот на цените произлегува од прехранбената и базичната компонента, додека цените на енергентите забележаа мал пад.

Финансискиот систем на Македонија се карактеризира со релативно едноставна структура. Банкарскиот систем, а потоа задолжителните приватни пензиски фондови и друштвата за осигурување, имаат највисоко учество во активата на финансискиот систем и речиси континуирано најмногу придонесуваат за нејзиниот апсолутен раст.

Вкупната вредност на активата на сите финансиски институции што работат на финансискиот пазар во Македонија на крајот од 2023 година⁴ изнесува 961.137 милиони денари, што претставува 114,3% од националниот БДП.

Учеството на осигурителниот сектор (друштва за осигурување, друштва за застапување во осигурување и осигурително брокерски друштва) во вкупната финансиска структура, во 2023 година изнесува 3,82%⁵. И покрај континуираниот раст на финансискиот систем, споредбената анализа на нивоата на финансиско посредување со други земји од Централна и Југоисточна Европа упатува на скромна големина на домашниот финансиски сектор. Најголемите и најзначајните сегменти од финансискиот систем се во претежна сопственост на странски акционери. Сопственичката структура и концентрацијата во одделните сегменти од финансискиот систем не бележат позначителни промени.

Пониските нивоа на финансиско посредување, надополнети со едноставната структура на финансискиот систем, покажуваат дека има простор за поголема поддршка од финансискиот сектор за економскиот раст и развој на земјата. Наспроти тоа, поради едноставната структура на финансискиот сектор со **традиционални деловни модели на финансиските институции**, малата меѓузависност на неговите сегменти и малата интегрираност со меѓународните текови, тој е **поотпорен на надворешни шокови**, а со неговата скромна големина дополнително се ограничуваат потенцијалните повратни негативни ефекти од финансискиот систем кон економијата.⁶

Банкоосигурувањето, односно соработката меѓу банките и друштвата за осигурување врз основа на договор за застапување во осигурувањето, во 2024 година го применувале осум банки (исто како претходната година), и е уште еден пример за меѓусекторска поврзаност. Кредитобарателите, во постапките на одобрување на барањата на кредит поднесени во банките, сè почесто се упатени на склучување на договори за осигурување на живот во времетраење на кредитниот однос, како и на осигурување на имотот кој е предмет на хипотека.

² <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSooopstanie.aspx?rbtxt=31>

³ https://www.nbrm.mk/content/MPI%20publikacii/Najnovi_makroekonomski_pokazатели_mart_2025.pdf

⁴ Во моментот на изготвување на овој извештај сè уште не е објавен Извештајот за финансиската стабилност за 2024 година

⁵ Извештај за финансиска стабилност за 2023 година, Народна банка

⁶ Извештај за финансиска стабилност за 2023 година, Народна банка

Меѓу секторот за лизинг и осигурителниот сектор постои инхерентна поврзаност поради регулаторната обврска да се осигурува предметот на лизинг кај некое друштво за осигурување (освен ако не е поинаку определено во договорот за лизинг). Исто така, понудата на т.н. unit-linked производи, коишто претставуваат комбинација на осигурување на животот со групно инвестирање, односно осигурување на животот при кое инвестицискиот ризик е на товар на осигуреникот, упатуваат на поврзаност на овој тип осигурување со движењата на финансиските пазари, односно остварувањата на инвестициските фондови. Сопственичката поврзаност којашто постои меѓу одделните финансиски институции е уште еден потенцијален канал на меѓузависност и евентуално прелевање на ризиците од еден кон друг сегмент од финансискиот систем.

При анализа и споредба на показателите за степенот на **развиеност на домашниот пазар за осигурување со пазарите од регионот** и пошироко, може да се заклучи дека е на приближно слично ниво на развој со земјите од поблиското окружување, но далеку под нивото на развој на просекот на земјите членки на Европската Унија. Од 17 држави во Централна и Источна Европа по индикаторот стапка на пенетрација, Македонија се наоѓа на 12-тото место по развиеност на осигурителниот пазар (пред Албанија, Косово, Романија, Словачка и Естонија), додека според индикаторот стапка на густина на 15-тото место (пред Албанија и Косово).

Ова, пред сè, се должи на фактот што друштвата за осигурување кај нас не се вклучени во фазата на акумулација на средства од уплатени придонеси од капитално финансирано пензиско осигурување, и сè уште се во рана фаза на развој и понуда на пакети на услуги во доменот на доброволното здравствено осигурување. Ова е поврзано и со резултатите од првото национално мерење на нивото на финансиската писменост кај возрасното население во Македонија, извршено во февруари 2018 година⁷. Истото покажа агрегатно ниво на финансиска писменост од 11,8, согласно со стандардната методологија на ИНФЕ. Тоа е релативно пониско ниво во споредба со просекот на најразвиените земји во светот од Групацијата 20 од 12,7 поени, но од друга страна е споредливо со земјите од регионот. Анкетата открива дополнителни аспекти поврзани со свесноста на населението за одделните финансиски производи и нивната фактичка употреба во практика. Согласно Анкетата, возрасната популација има солидно ниво на свесност во однос на класичните банкарски производи, додека нивото на свесност во однос на производи од областа на осигурувањето е помало. Ваквите сознанија упатуваат на потреба од подобра информираност на населението во однос на предностите, но и ризиците од осигурувањето.

Табела бр. 1: Поважни индикатори за земјите од Централна и Источна Европа во 2024 година

	БДП, тековни цени (милијарди евра)	БДП по глава на жител, тековни цени (евра)	Бруто- полисирана премија (милиони евра)	Стапка на пенетрација (% во БДП)	Стапка на густина (Евра/жител)
Албанија	24,92	9.153	250	1,00%	92
Босна и Херцеговина	26,28	7.606	555	2,11%	161
Бугарија	99,50	15.665	2.393	2,41%	377
Хрватска	82,29	21.456	1.923	2,34%	501
Чешка	313,84	28.700	9.150	2,92%	837
Естонија	39,50	28.936	685	1,74%	502
Унгарија	195,47	20.402	4.134	2,12%	432

⁷ Првото мерење беше во организација на Народната банка, а со поддршка од ЕФСЕ, според меѓународна методологија на ИНФЕ ОЕЦД.

Косово	10,34	5.860	168	1,62%	95
Латвија	41,78	22.230	1.227	2,94%	653
Литванија	75,98	26.350	1.583	2,08%	549
Македонија	14,57	7.955	260	1,78%	142
Црна Гора	7,44	11.749	134	1,80%	212
Полска	851,98	23.265	20.051	2,35%	548
Романија	350,86	18.521	4.709	1,34%	249
Србија	76,53	11.601	1.516	1,98%	230
Словачка	130,88	24.127	2.084	1,59%	284
Словенија	67,18	31.702	2.727	4,06%	1.287
Централна и Источна Европа- Вкупно (2024)	2.409,32	20.603	53.549	2,22%	458

Извор: XPRIMM, Годишен извештај за 2024 година

4. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА

4.1. ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

По извршеното присоединување на две друштва во едно, на осигурителниот пазар на крајот од 2024 година работат 11 друштва за неживотно осигурување и 6 друштва за осигурување на живот. Едно од друштвата за осигурување, покрај работите на неживотно осигурување, има дозвола да врши и работи на реосигурување, но не презема ризици во реосигурување.

Друштвата за осигурување на крајот на 2024 година имаат вработено 1.969 лица што е благо зголемување во однос на состојбата на крајот од претходната, 2023 година (2023: 1.933).

4.1.1. Сопственичка структура

Нема промени во сопственичката структура на друштвата за осигурување. Притоа, 14 друштва за осигурување се дел од осигурителни групации со седиште во земји членки на ЕУ, додека три друштва за осигурување се во целосна сопственост на домашни инвеститори.

Табела бр. 2: Сопственичка структура на друштвата за осигурување (проценти)

	2023	2024
1. Странски акционери	71,39%	71,41%
1.1. Физички лица	0,42%	0,42%
1.2. Нефинансиски правни лица	2,63%	2,63%
1.3. Финансиски институции	68,34%	68,36%
2. Домашни акционери	28,58%	28,56%
2.1. Физички лица	6,24%	6,24%
2.2. Нефинансиски правни лица	0,43%	0,43%
2.3. Финансиски институции	21,91%	21,89%
3. Држава	0,03%	0,02%
Вкупно	100,00%	100,00%

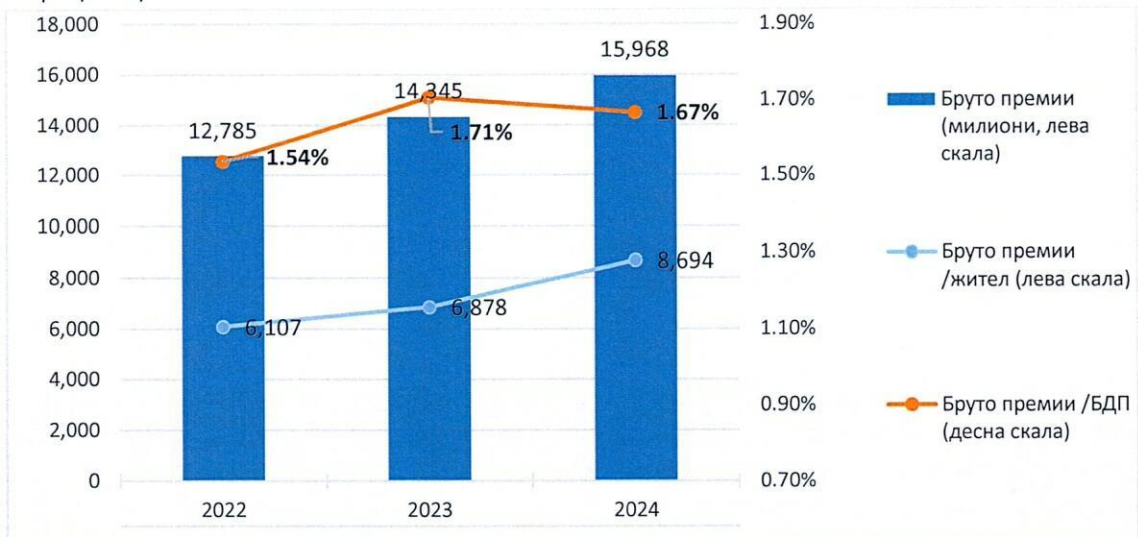
Извор: АСО

4.1.2. Степен на развиеност

Основни показатели со кои се мери степенот на развиеноста на пазарот на осигурување, се степенот на пенетрација и степенот на густина⁸. Податоците за нивото на пенетрација на осигурувањето во 2024 година покажуваат дека вкупната БПП во земјава учествува со 1,67% во бруто домашниот производ, што е за 0,04% пониско од претходната година (2023: 1,71%). Додека, степенот на густина во 2024 година изнесува 8.694 денари по жител, што е зголемување од 26,41% во однос на претходната година (графикон бр. 1).

⁸Степенот на пенетрација се пресметува како однос на бруто полисираната премија и бруто домашниот производ, а степенот на густина како однос на бруто полисираната премија и бројот на жители во земјата.

– проценти)

Извор: Министерство за финансии, АСО

Поради извршеното присоединување на едно друштво за неживотно осигурување кон друго во текот на 2024 година забележан е извесен пораст на концентрацијата. Сепак, осигурителниот сектор сè уште се карактеризира со ниска концентрација што е предуслов за функционална пазарна конкуренција. Херфиндал-индексот, пресметан преку БПП, во 2024 година изнесува 812,347 (2023: 725,03). Сличен резултат покажува мерењето на индексот преку средствата на друштвата за осигурување на 822,119 во 2024 година (2023: 751,12)⁹.

Анализирано по групи на осигурувања, повисока концентрација е присутна кај осигурувањето на живот, поради малиот број друштва во овој домен. Кај друштвата за осигурување на живот Херфиндал-индексот, мерен според БПП, изнесува 2.127,587 (2023: 2.151,15), додека пак, мерен според средствата на друштвата, е 2.520,105 (2023: 2.609,28).

Кај неживотното осигурување показателите покажуваат пониска концентрација во однос на осигурувањето на живот, при што мерењето преку Херфиндал-индексот според БПП во 2024 година изнесува 1.107,538 (2023: 966,53), додека истиот показател измерен преку средствата изнесува 1.179,466 (2023: 966,51).

Показателот ЦР5¹⁰, измерен преку учеството во БПП, кај друштвата за неживотно осигурување, во 2024 бележи зголемување и изнесува 63,39% (2023: 55,12%).

Во продолжение следуваат табели каде се прикажани движењата на Херфиндал-индексот и показателот за концентрација на првите пет друштва за осигурување (ЦР5):

⁹Херфиндал-индексот се пресметува според формулата:

$$H^1 = \sum_{i=1}^n (S_i)^2$$

каде што S е учество на секое друштво за осигурување во вкупните средства (бруто-полисирана премија) на осигурителниот сектор, а n е вкупниот број институции во соодветниот сегмент. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација на осигурителниот сектор се смета за прифатливо.

¹⁰ЦР5 показателот претставува учество на првите 5 друштва за осигурување со најголемо учество во вкупната структура.

Табела бр. 3: Херфиндал-индекс и показател ЦР5 мерен според БПП

БПП	2023		2024	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Цел сектор	725,03	45,56%	812,347	51,90%
Неживот	966,53	55,12%	1.107,54	63,39%
Живот	2.151,15	100,00%	2.127,59	99,30%

Извор: АСО

Табела бр. 4: Херфиндал-индекс и показател ЦР5 мерен според средствата

Актива	2023		2024	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Цел сектор	751,12	48,64%	822,119	53,23%
Неживот	966,51	55,65%	1.179,47	63,43%
Живот	2.609,28	98,09%	2.520,11	98,34%

Извор: АСО

На крајот на 2024 година, во доменот на пазарната концентрација во делот на неживотното осигурување, 5 друштва за осигурување го преминуваат прагот на учество со над 10% во вкупната БПП. По извршеното присоединување, АДОР Македонија ВИГ стана пазарен лидер со 17,64% учество во вкупната годишна премија во групата на неживотните осигурувања. (графикон бр. 2).

Графикон бр. 2: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2024 година, во групата на неживотно осигурување (проценти)

Извор: АСО

Во групата на осигурување на живот, продолжува растот на конкуренцијата и надолниот тренд на учество на двете друштва за осигурување на живот кои се најдолго време присутни на пазарот (графикон бр. 3).

Графикон бр. 3: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2024 година, во групата на осигурување на живот (проценти)

Извор: АСО

4.1.3. Бруто-полисирана премија (БПП)

БПП во осигурувањето и реосигурувањето кај друштвата за неживотно осигурување ги вклучува сите износи на премија кои се договорени (полисирани) во тековниот пресметковен период, без разлика дали истите во целост или делумно се однесуваат на наредниот период, додека кај осигурувањето на живот вкупната полисирана премија ги вклучува сите премии платени до крајот на пресметковниот период.

Како и претходната, и во 2024 година е остварен двоцифрен пораст на БПП. Во 2024 година е остварена БПП во вкупен износ од 15.968.235 илјади денари (табела бр. 5), што претставува раст од 11,32% во однос на БПП остварена во 2023 година (2023: 14.344.690 илјади денари).

Табела бр. 5: Бруто полисирана премија по класи на осигурување (илјади денари)

Класа на осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
	2023	2024		2023	2024
01. Осигурување од незгода	758.692	846.482	11,57%	5,29%	5,30%
02. Здравствено осигурување	1.004.051	1.327.563	32,22%	7,00%	8,31%
03. Осигурување на моторни возила- каско	1.181.114	1.359.846	15,13%	8,23%	8,52%
05. Осигурување на воздухоплови- каско	92.253	98.552	6,83%	0,64%	0,62%
06. Осигурување на пловни објекти- каско	1.762	2.016	14,42%	0,01%	0,01%
07. Осигурување на стока во превоз- карго	118.918	118.258	-0,56%	0,83%	0,74%
08. Осигурување на имот од пожар	835.740	1.014.449	21,38%	5,83%	6,35%
09. Останати осигурувања на имоти	1.498.216	1.511.839	0,91%	10,44%	9,47%
10. Автоодговорност	5.595.486	5.913.184	5,68%	39,01%	37,03%
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови	28.792	15.091	-47,58%	0,20%	0,09%
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти	4.380	4.802	9,64%	0,03%	0,03%
13. Останати осигурувања од одговорност	316.421	365.465	15,50%	2,21%	2,29%
14. Кредити	60.331	104.677	73,50%	0,42%	0,66%
15. Осигурување на гаранции	397	196	-50,73%	0,00%	0,00%

16. Осигурување од финансиски загуби	82.349	98.196	19,24%	0,57%	0,61%
17. Правна заштита	2	3	50,00%	0,00%	0,00%
18. Осигурување на туристичка помош	277.561	293.564	5,77%	1,93%	1,84%
19. Осигурување на живот	1.901.868	2.099.615	10,40%	13,26%	13,15%
20. Брак или породување	0	0	#DIV/0!	0,00%	0
21. Осигурување на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	586.357	794.436	35,49%	4,09%	4,98%
ВКУПНО	14.344.690	15.968.235	11,32%	100,00%	100,00%
ВКУПНО НЕЖИВОТ	11.856.465	13.074.184	10,27%	82,65%	81,88%
ВКУПНО ЖИВОТ	2.488.225	2.894.051	16,31%	17,35%	18,12%

Извор: АСО

Позитивен тренд е присутен во двата сегменти на осигурувањето, со тоа што во делот за неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 13.074.184 илјади денари (2023: 11.856.465 илјади денари), или истата изнесува 81,88% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, и претставува зголемување од 10,27% во споредба со 2023 година. Во текот на 2024 година не е реализирана премија за реосигурување (2023: 0).

Поединечно, во споредба со 2023 година, две друштва за неживотно осигурување бележат пад кај БПП, додека пак останатите друштва за неживотно осигурување бележат раст на премиите (табела бр. 6).

Табела бр. 6: Бруто-полисирана премија по друштва за неживотно осигурување (илјади денари)

БР.	Друштво за осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
		2023	2024		2023	2024
1	МАКЕДОНИЈА	2.317.135	2.305.980	-0,48%	19,54%	17,64%
2	ТРИГЛАВ	1.472.639	1.618.108	9,88%	12,42%	12,38%
3	УНИКА	1.305.648	1.499.856	14,87%	11,01%	11,47%
4	ЕУРОЛИНК	1.339.085	1.492.125	11,43%	11,29%	11,41%
5	САВА	1.258.028	1.371.245	9,00%	10,61%	10,49%
6	КРОАЦИЈА НЕЖИВОТ	1.092.107	1.263.908	15,73%	9,21%	9,67%
7	ХАЛК	770.795	957.397	24,21%	6,50%	7,32%
8	ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА	797.574	898.203	12,62%	6,73%	6,87%
9	ЕВРОИНС	975.627	890.981	-8,68%	8,23%	6,81%
10	ГРАВЕ НЕЖИВОТ	527.827	722.416	36,87%	4,45%	5,53%
11	ЗОИЛ Македонија Битола	0	53.965		0,00%	0,41%
	ВКУПНО НЕЖИВОТ	11.856.465	13.074.184	10,27%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Во делот за осигурување на живот, што претставува 18,12% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, е остварена БПП во износ од 2.894.051 илјади денари (2023: 2.488.225 илјади денари), што изнесува раст од 16,31% во однос на 2023 година.

Сите друштва за осигурување на живот бележат раст на годишните БПП, со тоа што растот на водечките две друштва е значително помал од годишниот раст на останатите друштва. Оттука и понатамошното намалување на пазарната концентрација во овој сегмент е забележан во 2024 година (табела бр. 7).

Табела бр. 7: Бруто-полисирана премија по друштва за осигурување на живот (илјади денари)

БР.	Друштво за осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
		2023	2024		2023	2024
1	КРОАЦИА ЖИВОТ	732.339	825.045	12,66%	29,43%	28,51%
2	ТРИГЛАВ ЖИВОТ	450.391	592.125	31,47%	18,10%	20,46%
3	ВИНЕР ЖИВОТ	493.075	583.955	18,43%	19,82%	20,18%
4	ГРАВЕ	505.169	555.531	9,97%	20,30%	19,20%
5	УНИКА ЖИВОТ	307.157	317.226	3,28%	12,34%	10,96%
6	ПРВА ЖИВОТ	94	20.170	21.357,16%	0,00%	0,70%
ВКУПНО ЖИВОТ		2.488.225	2.894.051	16,31%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Еден од најсоодветните показатели за обемот на извршените работи на друштвата за осигурување е анализата на обемот на извршените работи по различните класи на осигурување. Ваквиот табеларен приказ овозможува анализа на дистрибуцијата на премијата за различни класи на осигурување по друштва за осигурување, односно дава одговор на прашањето во кои осигурителни продукти се специјализирани одделни друштва. На тој начин, преку податоците за БПП по класи на осигурување, дополнително е прикажана пазарната структура на сите друштва за осигурување во 2024 година (табела бр. 8).

Табела бр. 8: Бруто-полисирана премија за периодот 01.01.2024 – 31.12.2024 (иլјади денари)

Ред. бр.	Класа на осигурување	Триглав	Сава	Евролинк	Уника	Осигурителна Полиса	Кроација неживот	Халк	Граде неживот	Македонија ВИГ	Зоил Македонија Битола	Вкупно неживот
01	Незгода	130.796	84.124	51.526	97.531	60.758	149.331	70.021	30.509	119.383	1.695	846.482
02	Здравствено	220.790	125.982	29.319	233.861	122.148	0	118.365	0	250.866	0	1.377.563
03	Каско моторни возила	177.590	248.558	83.662	136.792	109.979	108.364	146.353	28.807	187.582	6.264	1.359.846
04	Каско шински возила	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05	Каско воздухоплови	907	0	0	76.326	0	20.592	0	0	166	0	98.553
06	Каско пловни објекти	161	965	0	48	23	450	188	0	181	0	2.016
07	Kargo	35.197	3.783	20.358	5.704	14.940	3.968	5.536	0	23.015	0	118.258
08	Имот од пожар и др.опасн.	107.055	97.504	54.600	240.774	58.918	70.158	80.467	4.013	234.802	399	1.014.447
09	Имот останато	251.276	174.576	153.936	103.678	210.017	77.386	62.722	2.377	443.833	134	1.511.839
10	10.АО (вкупно)	482.449	531.202	464.990	446.750	840.560	563.146	394.257	650.490	930.717	45.401	5.913.184
11	Одговорност воздухоплови	1.100	0	0	8.720	0	1.878	2.720	0	674	0	15.092
12	Одговорност пловни објекти	365	1.178	79	715	524	711	357	0	734	0	4.803
13	Општа одговорност	50.798	16.618	17.603	92.268	50.451	13.851	33.691	599	61.092	58	365.464
14	Човјери	36.138	18.973	2.734	0	0	2.675	26.231	0	17.977	0	104.678
15	Гаранции	0	0	3	29	0	7	157	0	0	0	196
16	Финансиски загуби	62.550	9.655	193	944	9.654	0	3.913	0	10.497	0	98.196
17	Правна заштита	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
18	Туристичка помош	60.938	53.127	11.978	47.985	21.884	25.606	15.139	5.619	24.511	13	293.563
ВКУПНО НЕЖИВОТ		1.618.110	1.371.245	890.981	1.492.125	1.499.856	898.203	957.397	722.414	2.305.980	53.964	13.074.183

Ред. бр.	Класа на осигурување	Триглав живот	Кроација живот	Граде	Винер живот	Уника живот	Прва живот	Вкупно живот
19	Живот	484.029	668.321	480.278	249.559	202.945	14.483	2.099.615
20	Брак и породување	0	0	0	0	0	0	0
21	Удели во инвест. фондови	108.096	156.724	75.253	334.396	114.281	5.687	794.437
ВКУПНО ЖИВОТ		592.125	825.045	555.531	583.955	317.226	20.170	2.894.052

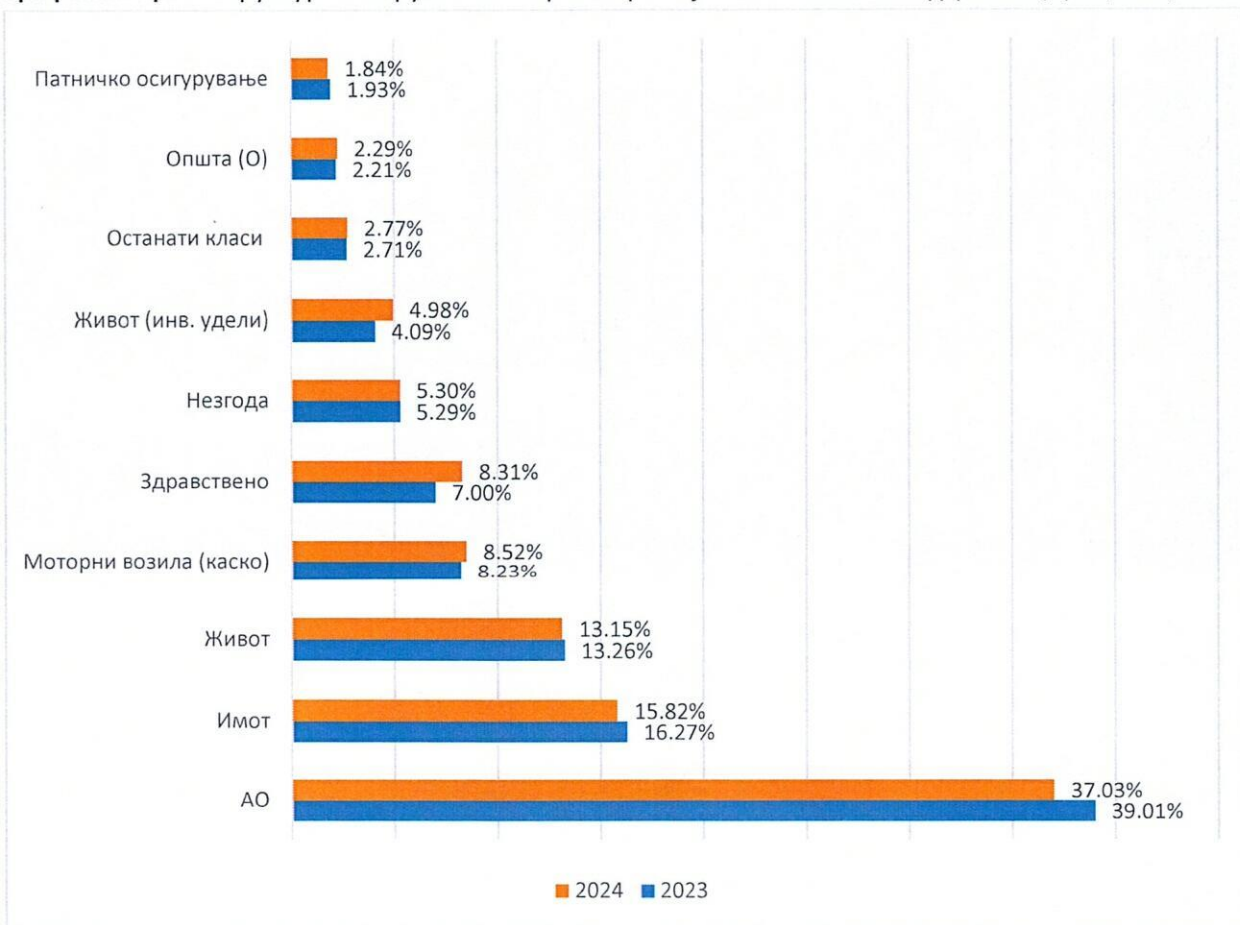
ВКУПНО: 15.968.235

Извор: АСО

4.1.1.4. Структура на БПП

Во вкупната БПП најзначајно учество и понатаму има осигурувањето на моторните возила со 45,55% (2023: 47,24%), кое се состои од доминантното осигурување од автомобилска одговорност (премии од полиси за задолжително осигурување од АО и зелени карти) кое учествува со 37,03% (2023: 39,01%) и од доброволното осигурување на моторни возила (каска) кое учествува со 8,52% (2023: 8,23%). Значајно место во структурата на БПП има осигурувањето на имот со 15,82% (2023: 16,27%), осигурувањето на живот со учество од 18,12% (2023: 17,35%), како и здравственото, и осигурувањето на лица од последици на несреќен случај (незгода), кои заедно учествуваат со 13,61% во вкупната БПП во 2024 година (2023: 12,29%). Структурата по позначајните класи на осигурување, како и споредбата со 2023 година, е претставена на графиконот бр. 4.

Графикон бр. 4: Структура на бруто полисирана премија по класи на осигурување (проценти)

Извор: АСО

Зголемување на БПП од 5,68% во однос на 2023 година е забележано во класата за осигурувањето од автомобилска одговорност (АО) со вкупна премија во износ од 5.913.179 илјади денари (2023: 5.595.486 илјади денари), а пораснат е и бројот на склучени договори за 5,62%. Најголем дел, односно 72% од вкупната премија за осигурување од АО, или во апсолутен износ 4.258.873 илјади денари, се од продадени полиси за задолжително осигурување од АО (ЗАО), кое обезбедува покритење само за штети предизвикани на територијата на земјата. Премија во износ од 1.367.351 илјади денари во 2024 година е полисирана од издадени зелени карти, што претставува

23,12% од вкупната БПП за осигурување од АО. Зелената карта обезбедува покритие за штети предизвикани во странство.

Структурата и промените во полисираната премија за осигурување од АО е прикажана во следната табела:

Табела бр. 9: Структура на БПП за осигурување од АО, во илјади денари

Вид на осигурување од АО	2023	2024	промена во %	2023	2024
Задолжително осигурување од АО	4.023.802	4.258.873	5,84%	71,91%	72,02%
Зелен картон (ЗК)	1.300.372	1.367.351	5,15%	23,24%	23,12%
Гранично осигурување (ГР)	165.869	170.103	2,55%	2,96%	2,88%
Осигурување од одговорност на возачот за примена роба	105.443	116.853	10,82%	1,88%	1,98%
Вкупно	5.595.487	5.913.179	5,68%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Кај каско осигурувањето на моторни возила, исто така, има зголемување од 15,13% и вкупна премија во износ од 1.359.846 илјади денари (2023: 1.181.114 илјади денари), при истовремен пораст на бројот на склучени договори од 4,76%. Извесно е влијанието на инфлацијата на порастот на просечната премија за осигурување на моторни возила (каска) во 2024, но и претходната 2023 година, кога, исто така, е забележан повисок релативен пораст на БПП во однос на релативниот пораст на бројот на склучените договори.

Осигурувањето на имот бележи раст од 8,24%, а годишната БПП во оваа класа изнесува 2.526.288 илјади денари (2023: 2.333.954 илјади денари), и нешто поумерен раст на бројот на склучени договори од 7,38%.

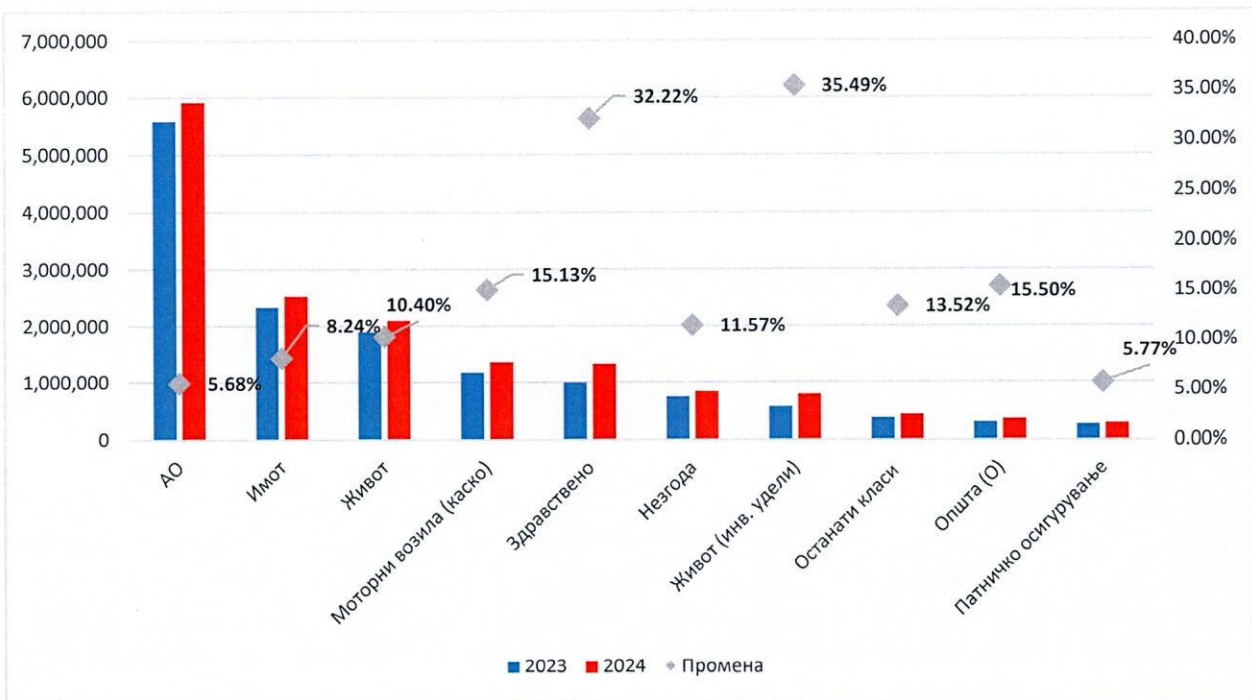
Агрегираните пазарни статистички податоци покажуваат негативни трендови на земјоделското осигурување. Осигурувањето на посеви и плодови, и добиток е застапено со само 11,2% во вкупната годишна премија за осигурување на имот. Во 2024 година БПП од земјоделските осигурувања изнесува 282.300 илјади денари, што е дури за 28% помалку од премијата која друштвата за осигурување ја полисирале во претходната 2023 година по овој основ (2023: 393.942 илјади денари). Пад има и на вкупниот број на склучени договори за земјоделски осигурувања. Во 2024 година биле склучени вкупно 2.943 договори што е за 16,6% помалку од бројот на склучени договори во претходната година (2023: 3.530 договори).

Од друга страна, пак, задржан е позитивниот тренд на годишен раст на доброволното здравствено осигурување. Во сегментот на неживотните осигурувања, во 2024 година склучени се вкупно 40.977 договори за здравствено осигурување (2023: 33.717 договори) со вкупна БПП од 1.327.563 илјади денари (2023: 1.004.051 илјади денари), што во споредба со 2023 година претставува зголемување за 21,53% на бројот на склучени договори, односно раст за 32,22% на вкупната БПП.

Осигурувањата на лица од последици на несрекен случај (незгода) бележат раст и во бројот на склучени договори и во БПП. Вкупната годишна БПП во оваа класа на неживотно осигурување изнесува 846.482 илјади денари што е за 11,57% повеќе од 2023 година (2023: 758.692 илјади денари). Вкупниот број на склучени договори во 2024 е 815.351, додека пак во 2023 година изнесувал 769.861 денари.

На графиконот бр. 5 е прикажан трендот на БПП по позначајни класи на осигурување.

Графикон бр. 5: Тренд на бруто-полисираната премија по класи на осигурување (илјади денари; десна оска – проценти)

Извор: АСО

Кај осигурувањето на живот е остварена БПП во износ од 2.894.052 илјади денари (2023: 2.488.225 илјади денари), што претставува пораст од 16,31%, при што осигурувањето на живот учествува со 18,12% во вкупната БПП на осигурителниот сектор.

Кај основното осигурување на живот (ризици од класа 19 од членот 5 од ЗСО) е остварен позитивен тренд кај БПП која изнесува 2.099.615 илјади денари (2023: 1.901.868 илјади денари) што претставува раст од 10,4%. Овој пораст главно произлегува од термински договори за осигурување на живот кои се без учество во добивка за осигуреникот, односно покриваат само ризик смрт. Бројот на склучени договори со вакво основно покритие особено порасна во 2021 година кога друштвата за осигурување на живот преземаа од друштвата за неживотно осигурување значајно портфолио на осигуреници кои претходно имаа покритие ризик смрт од болест како дополнително кон полисата за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода), како и осигурување на лица кредитобаратели.

По основ на осигурување на живот поврзано со вложувања во инвестициски фондови кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот (класа 21 од членот 5 од ЗСО) вкупно полисирана е премија од 794.437 илјади денари, што претставува годишен раст од 35,49%. Ова воедно е највисок релативен годишен пораст на БПП остварен во било која класа на осигурување. Полисираната премија по овие договори во 2023 година изнесувала 586.357 илјади денари.

Во следната табела е прикажана структурата на бруто полисираната премија за осигурување на живот во 2024 година, споредено со претходната 2023 година.

Табела бр. 10: Бруто полисирана премија за осигурување на живот, во илјади денари

	Класа	Вкупно 2023	Вкупно 2024	Промена 24/23	Учество 2023	Учество 2024
Осигурување на живот	19	1.901.868	2.099.615	10,40%	76,43%	72,55%
вкупно основно осигурување на живот		1.772.603	1.949.031	9,95%	71,24%	67,35%
мешано осигурување		806.962	767.196	-4,93%	32,43%	26,51%
смрт (терминско)		599.719	773.570	28,99%	24,10%	26,73%
Доживување		147.274	186.485	26,62%	5,92%	6,44%
мешано осигурување со ТБС		215.214	218.453	1,51%	8,65%	7,55%
смрт (доживотно)		3.435	3.326	-3,17%	0,14%	0,11%
вкупно дополнително осигурување		129.265	147.362	14,00%	5,20%	5,09%
несреќен случај (смрт)		28.624	39.132	36,71%	1,15%	1,35%
несреќен случај (инвалидитет)		80.691	85.929	6,49%	3,24%	2,97%
здравствено (останато)		19.635	22.301	13,58%	0,79%	0,77%
вкупно рентно осигурување		315	3.222	922,86%	0,01%	0,11%
Осигурување на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	21	586.357	794.436	35,49%	23,57%	27,45%
Вкупно		2.488.225	2.894.051	16,31%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Податоците за бруто полисираните премии разложени според видовите производи, односно ризици кои се покриени со овие производи, се еден од индикаторите кои ја потврдуваат тезата дека се намалува учеството на традиционалните, т.н. мешовити, осигурувања на живот кои имаат штедна компонента, за сметка на пораст на т.н. ризико осигурувања на живот кои покриваат само ризик смрт, односно пораст на договорите за осигурување на живот каде вложените средства од премии се пренасочуваат во купување на удели издадени од инвестициски фондови и каде осигуреникот го носи ризикот од вложувањата на друштвата што управуваат со овие инвестициски фондови.

Цената по која друштвото за осигурување ги купува уделите од инвестицискиот фонд во име и за сметка на осигуреникот се пазарните, односно берзанските цени во периодот кога осигуреникот ја плаќа договорената премија на друштвото за осигурување. Договорите се долгорочни, односно осигуреникот најчесто уплаќа премија во повеќегодишен период. Обврската на друштвото за осигурување кон осигуреникот зависи од пазарната вредност на уделите на датумот на пресметка. Доколку стекнувањата на удели во име и за сметка на осигуреникот биле направени во периоди кога биле ниски пазарните вредности на уделите, и доколку договорената обврска на друштвото за осигурување кон осигуреникот настане во временски период кога пазарните вредности на уделите се повисоки, осигуреникот би остварил добивка, односно би добил повеќе парични средства од вкупните вложувања односно уплати на премии. И обратно, доколку во време на уплати на премии кон друштвото за осигурување вредноста на уделот била висока, а во време на исплата на договорените обврски кон осигуреникот вредноста на уделите е ниска, осигуреникот треба да знае дека ќе добие помалку отколку што вложил, односно ќе има загуба. Затоа за овие производи се вели дека осигуреникот го носи ризикот од промената на пазарната вредност на вложените средства.

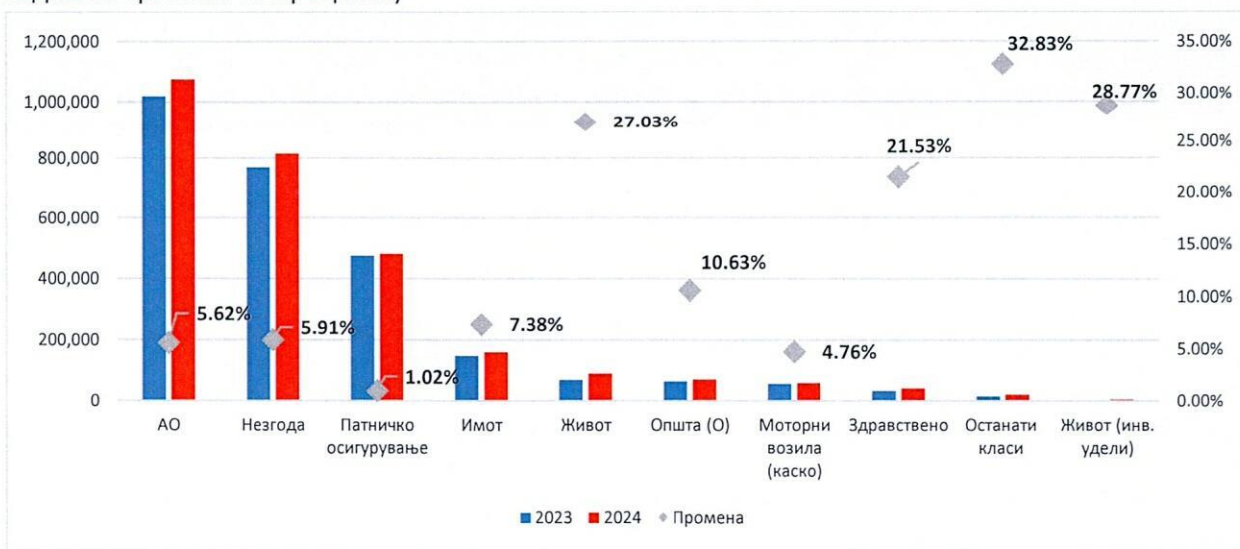
Во оваа смисла АСО во континуитет спроведува едукативни настани со цел поголемо информирање на осигурениците за карактеристиките, поволностите и ризиците, поврзани со вложените средства во овие производи.

Вкупната вредност на уделите во инвестициски фондови на 31.12.2024 изнесува 2.043.602 илјади денари, што претставува 14,2% од вкупната актива на друштвата за осигурување на живот (31.12.2023: 1.391.946 илјади денари, 10,6% од активата).

Средствата по овие полиси за осигурување на живот се вложени во удели издадени од инвестициски фондови со кои управуваат четири друштва: ВФП Фонд Менаџмент АД Скопје, КБ Инвест АД Скопје, НЛБ Фондови АД Скопје и Вега Фондови АД Скопје. Најголем дел, или 65,6% од вкупните вложувања на средствата од УЛ полисите се во удели издадени од отворениот инвестициски фонд ВФП Премиум Акции, со кој управува друштвото ВФП Фонд Менаџмент. Пазарен лидер во продажбата на овие осигурувања, и во вкупната пазарна вредност на уделите стекнати во име и за сметка на осигурениците е Винер живот.

Во текот на 2024 година друштвата за осигурување склучиле 2.047.885 договори (полиси) за осигурување, што е зголемување за 5,04% во однос на 2023 година кога беа склучени 1.949.592 договори. Од вкупниот број склучени договори, 1.952.867 полиси се во рамките на неживотно осигурување, што претставува зголемување за 4,16% во споредба со бројот на договори во 2023 година (2023: 1.874.841 договори), додека 95.023 се договори за осигурување на живот, односно зголемување за 27,12% во однос на 2023 година, кога се склучиле вкупно 74.751 договори за осигурување на живот. Промената на бројот на склучени договори по позначајните¹¹ класи на осигурување е претставена на графиконот бр. 6.

Графикон бр. 6: Склучени договори кај друштвата за осигурување (лева оска - број; десна оска годишна промена во проценти)

Извор: АСО

¹¹ На веб-страницата на АСО <https://aso.mk/izveshtaj-za-rabotata-na-drushtvata-za-osiguruvanje-vo-periodot-1-1-2024-31-12-2024/> се објавени агрегирани годишни статистички податоци за бројот на склучени договори за осигурување по класи на осигурување, и одделно за различни покритија по полисите за осигурување од АО, како и за осигурувањата на живот.

4.1.5. Бруто исплатени штети (БИШ)

Друштвата за осигурување во 2024 година исплатиле бруто-износ на штети од 6.272.470 илјади денари (табела бр. 11). Во споредба со 2023 година, бруто-исплатените штети се зголемени за 7,72% (2023: 5.822.812 илјади денари). Учеството на реосигурувањето во бруто-исплатените штети изнесува 683.683 илјади денари, што претставува 10,9% од вкупните бруто исплатени штети во годината.

Табела бр. 11: Исплатени штети по класи на осигурување (илјади денари)

Класа на осигурување	2023	2024	Промена	учество 2023	учество 2024
АО	2.367.717	2.432.841	2,75%	40,66%	38,79%
Живот	804.584	943.704	17,29%	13,82%	15,05%
Здравствено	659.008	843.263	27,96%	11,32%	13,44%
Моторни возила (каска)	716.745	763.995	6,59%	12,31%	12,18%
Имот	760.351	623.811	-17,96%	13,06%	9,95%
Незгода	349.227	396.140	13,43%	6,00%	6,32%
Патничко осигурување	84.486	132.046	56,29%	1,45%	2,11%
Живот (инв. удели)	52.357	103.660	97,99%	0,90%	1,65%
Општа (О)	17.630	24.667	39,91%	0,30%	0,39%
Останати класи	10.707	8.343	-22,08%	0,18%	0,13%
Вкупно неживот	4.965.871	5.225.106	5,22%	85,28%	83,30%
Вкупно живот	856.941	1.047.364	22,22%	14,72%	16,70%
Вкупно	5.822.812	6.272.470	7,72%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Во структурата на бруто исплатени штети, најголемо учество имаат штетите по основ на осигурување од автоодговорност со 38,79%, потоа следуваат исплатените штети за осигурување на живот со 15,05%, доброволното здравствено осигурување со 13,44%, штетите за осигурување на моторни возила каска 12,18%, штетите за имотно осигурување со учество од 9,95%, од вкупно исплатените штети.

Слично на учеството во премијата за осигурување од АО, најголем процент или скоро 80% од вкупниот износ на исплатени штети по осигурувања од АО се по полиси за задолжително осигурување од АО, или во апсолутен износ 1.936.434 илјади денари. По основ на издадени зелени карти, во 2024 година биле исплатени вкупен износ од 449.158 илјади денари, што претставува 18,46% од вкупно исплатените штети по основ на осигурување од АО.

Табела бр. 12: Структура на БИШ за осигурување од АО, во илјади денари

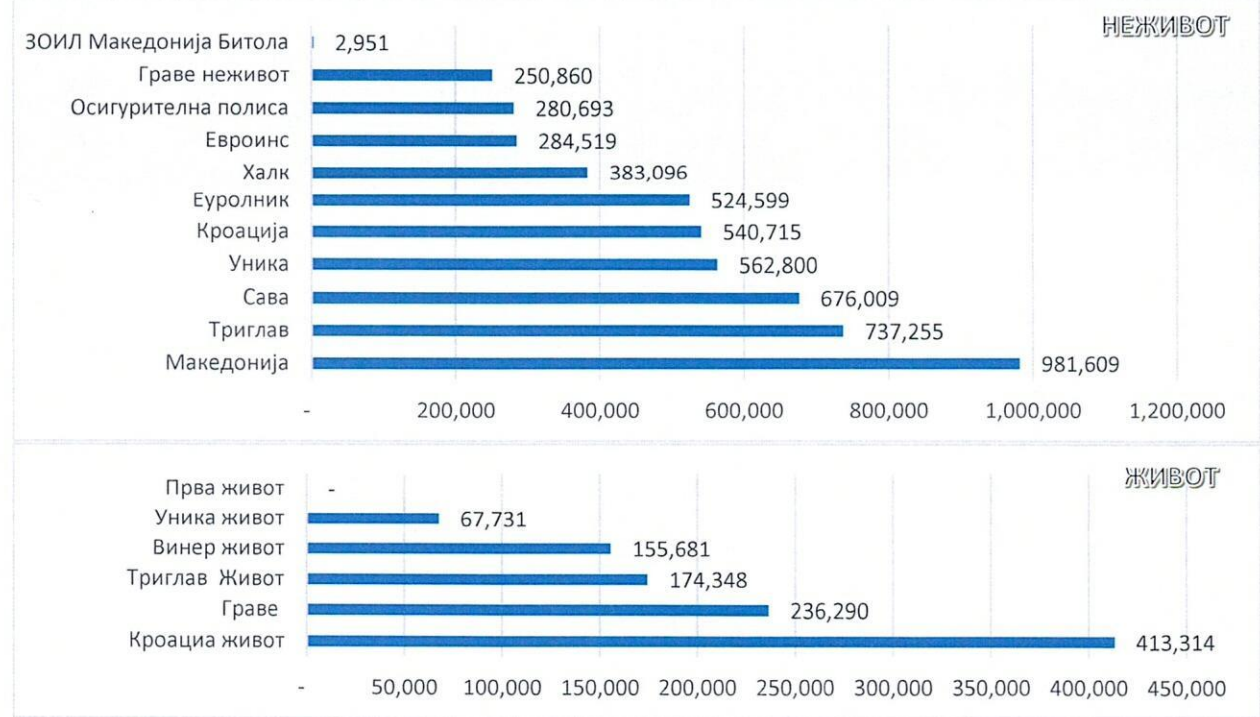
Вид на осигурување од АО	2023	2024	промена во %	2023	2024
Задолжително осигурување од АО	1.837.299	1.936.434	5,40%	77,60%	79,60%
Зелен картон (ЗК)	502.815	449.158	-10,67%	21,24%	18,46%
Гранично осигурување (ГР)	3.908	2.430	-37,82%	0,17%	0,10%
Осигурување од одговорност на возачот за примена роба	23.695	44.819	89,15%	1,00%	1,84%
Вкупно	2.367.717	2.432.841	2,75%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Од вкупно исплатените 623.811 илјади денари штети по основ на осигурување на имот, 162.189 илјади денари или 26% се исплатени по основ на земјоделското осигурување на посеви, плодови и добиток. Во 2023 година по овој основ бил исплатен вкупен износ од 194.664 илјади денари, што претставувало 25,6% од вкупниот годишен исплатен износ на штети по осигурувања на имот.

На графиконот бр. 7 е прикажано поединечното учество на друштвата за осигурување во вкупниот износ на исплатени штети за 2023 година.

Графикон бр. 7: Учество на друштвата за осигурување во бруто исплатените штети во 2024 година (илјади денари), одделно за неживот и живот

Извор: АСО

Доколку се анализира бројот на исплатени барања за надомест на штети и осигурени суми по одделни класи на осигурување, може да се забележи дека и во 2024 година, како и претходната, најголем број од исплатените барања за надомест на штети поднесени до друштвата за

осигурување се по основ на доброволното здравствено осигурување. Високиот број на решени барања за надомест на штети во оваа класа на осигурување сугерира на релативно низок износ на исплатен надомест по поединечно барање. Во просек¹², по поединечно барање, друштвата за осигурување исплаќале 10.365 денари надомест по овие полиси. Колку за споредба, просечно исплатената штета по основ на осигурување од автомобилска одговорност во 2024 година изнесувала 74.792 денари (пресметка врз основа на податоци од табела бр. 11 и 13).

Табела бр. 13: Број на исплатени штети

Класа на осигурување	2023	2024	Промена
Здравствено	68.255	81.360	19,20%
АО	29.798	32.528	9,16%
Моторни возила (каска)	8.446	8.450	0,05%
Незгода	8.329	8.858	6,35%
Имот	7.133	6.933	-2,80%
Патничко осигурување	4.669	5.162	10,56%
Живот	4.513	5.133	13,74%
Живот (инв. удели)	425	604	42,12%
Општа (О)	378	469	24,07%
Останати класи	93	146	56,99%
Неживот	127.101	143.906	13,22%
Живот	4.938	5.737	16,18%
Вкупно	132.039	149.643	13,33%

Извор: АСО

4.1.5.1. Претставки од осигуреници

Во случај кога осигуреникот, односно корисникот на осигурувањето смета дека друштвото за осигурување не се придржува кон одредбите од договорот за осигурување, истиот може да достави претставка до:

- 1) соодветната организациона единица надлежна за решавање на спорови меѓу договорни страни во рамки на друштвото за осигурување;
- 2) службата за внатрешна ревизија во друштвото за осигурување;
- 3) организацијата за заштита на потрошувачи и
- 4) Агенцијата за супервизија на осигурување.

Во 2024 година, до друштвата за осигурување се поднесени 6.419 претставки што е за 7,18% повеќе во споредба со 2023 година (2023: 5.989 поднесени претставки). Од вкупно поднесените претставки, 23,04% (2023: 25,58%) се решени позитивно, односно во корист на осигуреникот/корисникот на осигурувањето, а 63,22% (2023: 60,31%) се со негативен одговор.

¹² Просечно исплатениот износ по една штета, по поединечна класа на осигурување, е пресметана како однос помеѓу исплатените износи на штети од табелата бр. 11 и бројот на исплатени штети од табелата бр. 13.

Во табела бр. 14 се презентирани податоци за број и исход на доставени и решени претставки по друштва за осигурување.

Табела бр. 14: Поднесени претставки од осигуреници до друштвата за осигурување во 2024 година

Назив на субјект	Број на претставки	Број на позитивно решени претставки	Број на негативно решени претставки	Број на делумно решени претставки	Број на претставки кои се во процес на одлучување	% пазарно учество во однос на БПП	% на број на претставки во однос на број на ликвидирани/исплатени штети	% на претставки и во ДО од вкупни претставки (цел пазар)	% на негативно одлучени претставки во број на претставки (во друштвото)
Винер Лајф	20	7	13	0	0	3,7%	2,5%	0,3%	65,0%
Граве	28	14	13	1	0	3,5%	2,6%	0,4%	46,4%
Кроациа живот	71	25	46	0	0	5,2%	2,9%	1,1%	64,8%
Прва живот	0	0	0	0	0	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Триглав живот	12	5	6	0	1	3,7%	1,3%	0,2%	50,0%
Уника Лајф	27	8	19	1	0	2,0%	5,4%	0,4%	70,4%
Граве неживот	434	53	334	0	47	4,5%	10,5%	6,8%	77,0%
Евроинс	232	2	180	44	6	5,6%	4,0%	3,6%	77,6%
Еурولينк	467	51	312	69	35	9,3%	2,3%	7,3%	66,8%
Зоил Македонија	8	0	0	0	8	0,3%	19,5%	0,1%	0,0%
Кроација неживот	456	46	368	26	16	7,9%	1,9%	7,1%	80,7%
Македонија осигурување	1.111	306	739	23	43	14,4%	3,9%	17,3%	66,5%
Осигурителна полиса	413	178	212	0	23	5,6%	9,0%	6,4%	51,3%
Сава	629	249	317	39	24	8,6%	4,5%	9,8%	50,4%
Триглав	1.242	2	849	379	12	10,1%	5,8%	19,3%	68,4%
Уника	798	326	423	25	24	9,4%	6,4%	12,4%	53,0%
Халк осигурување	471	207	227	0	37	6,0%	5,3%	7,3%	48,2%
Вкупно неживот	6.261	1.420	3.961	605	275	81,9%	4,4%	97,5%	63,3%
Вкупно живот	158	59	97	2	1	18,1%	2,8%	2,5%	61,4%
Вкупно	6.419	1.479	4.058	607	276	100,0%	4,3%	100,0%	63,2%

Извор: АСО

Друштва за осигурување со најголем број на претставки во 2024 година во апсолутни износи се Триглав и Македонија Осигурување. Како процент на претставки во вкупно исплатените штети на секое друштво за осигурување најмногу се издвојуваат: Зоил Македонија, Граве неживот и Осигурителна полиса. Доколку се земе во предвид пазарното учество во БПП на секое друштво за осигурување и учеството на претставките на друштвата за осигурување во однос на вкупите борј на претставки следните друштва за осигурување имаат поголемо учество во вкупниот број на претставки од нивното пазарно учество во БПП: Граве неживот, Македонија Осигурување, Триглав, Уника, Осигурителна полиса и Халк осигурување. Анализирајќи ја, пак, респонзивноста на друштвата за осигурување од аспект на начинот на кој истите ги решаваат претставките од осигуренците, позитивно односно негативно се забележува висок процент на негативно одлучени претставки скоро кај сите друштва за осигурување на живот, а од друштвата за неживотно осигурување се издвојуваат Кроација неживот, Евроинс и Граве неживот.

Осигурениците, корисниците на осигурување и трети оштетени лица имаат право да поднесат претставка и до АСО за работата на друштвата за осигурување и реосигурување, осигурително

брокерските друштва, друштвата за застапување во осигурување, застапниците во осигурување и Националното биро за осигурување, но само доколку претходно писмено се обратиле до субјектот и притоа не се задоволни од одговорот или ако субјектот не одлучил по претставката и писмено не го известил подносителот на истата во законскиот рок од 30 дена од денот кога истата уредно ја примил.

Во 2024 година, до АСО беа поднесени 291 претставка што претставува минимален пораст во однос на 2023 година кога беа поднесени 290 претставки. 12,03% (2023: 12,8%) од вкупно поднесените претставки до АСО се решени во корист на подносителот на претставката, а 72,16% (2023: 61,6%) се решени негативно. Од вкупно поднесените претставки, 35,05% се однесуваат за постапувања по договори за осигурување за автомобилска одговорност, 14,43% за осигурување од незгода, 21,30% за здравствено осигурување, 10,31% за осигурување на имот и останатите се во врска со договори за осигурување од останатите класи на осигурување.

Во табела бр. 15 се презентирани податоци за број и исход на доставени претставки до АСО по субјекти на осигурување.

Табела бр. 15: Поднесени претставки од осигуреници до АСО во 2024 година

Назив на субјект	Број на претставки	Број на позитивно решени претставки	Број на негативно решени претставки	Број на претставки кои се во процес на одлучување	Број на повлечени претставки	Број на поднесени претставки без основ за постапување
Халк Осигурување	12	2	10	/	/	22
ЗОИЛ Македонија	1	1	/	/	/	
Евроинс	16	1	13	1	1	
Граве неживот	16	4	11	/	1	
Македонија Осигурување	30	2	23	5	/	
Уника неживот	36	7	24	5	/	
Осигурителна полиса	19	1	16	2	/	
Винер неживот[1]	21	3	18	/	/	
Триглав	39	3	33	3	/	
Еуролинк	14	1	13	/	/	
Сава	22	3	18	1	/	
Кроација неживот	22	2	19	1	/	
Кроација живот	6	2	4	/	/	
Граве	1	/	/	1	/	
Винер живот	1	/	1	/	/	
Триглав живот	1	/	1	/	/	
СН брокер	10	2	5	1	2	
Национално биро за осигурување	2	1	1	/	/	
Вкупно	291	35	210	20	4	22

Извор: АСО

Најчести причини за поднесување на претставки до АСО, а во врска работењето на субјектите на осигурување, се: проблеми при примена на Европски извештај, незадоволство во однос на висината на износот на штета, различна судска пракса, спорни вонсудски спогодби, проблеми при склучување/обнова на договор за осигурување, недоволна комуникација за штетата со оштетените, необјаснување на условите под кои се склучува договорот за осигурување од страна на застапниците и др.

Поднесените претставки содржат значајни информации за АСО да презема понатамошни активности во насока на заштита на осигурениците, а преку дополнителна супервизија, и превентивни едукативни објави и настапи за поедноставено презентирање на јавноста за содржината на договорите за осигурување.

Паралелно со процесот на супервизија и постапување по претставки АСО во извештајниот период ги интензивираше активностите насочени кон подобрување на финасиската писменост на јавноста со цел подобра информираност на населението за ризиците и предностите од осигурување. Во оваа насока применуваме систематски интегриран пристап кој опфаќа:

- Финансиска едукација – преку едукативни кампањи, воспоставување веб-портал за едукација, интерактивни настани, соработка со образовни институции, промоција преку медиуми, објавување анализи и извештаи, интеграција на едукацијата во процесот на заштита на потрошувачите АСО ја зголемува свесноста на јавноста за ризиците и улогата на осигурувањето, правата и обврските на осигурениците и важноста од финансиското планирање. Едукацијата е насочена кон различни целни групи: ученици, студенти, возрасни; Финансиска инклузија – преку активности и политики што поттикнуваат пристап до финансиски производи за сите граѓани, АСО придонесува кон намалување на нееднаквоста и градење отпорна заедница. Се охрабрува развојот на иновативни активности, дигитални решенија и подобрување на пристапноста до осигурување во рурални и помалку развиени подрачја; и
- Континуирана координација на друштвата за осигурување за промовирање на финасиската едукација како дел од заштитата на осигурениците со цел градење доверба кај потрошувачите, поголема вклученост на граѓаните во осигурувањето, подобра информираност и справување со ризици.

4.1.6. Средства и извори на средства

4.1.6.1. Структура на средствата

Вкупната актива на друштвата за осигурување на 31.12.2024 година изнесува 36.802.229 илјади денари и е поголема за 8,45% во однос на состојбата на крајот од 2023 година (31.12.2023: 33.935.269 илјади денари).

Доколку се анализира структурата на средствата по друштва за осигурување, може да се заклучи дека главна категорија кај друштвата за осигурување на живот се вложувањата во државни должнички хартии од вредност и депозити во банки. Од друга страна пак, друштвата за неживотно осигурување имаат поразнолика структура на средствата, каде вложувањата во државни должнички хартии од вредност и депозити во банки претставуваат околу 55% од вкупната вредност на активата, додека пак, останатите средства се побарувањата (во најголем дел по основ на одложена наплата на премии), дел од бруто-техничките резерви пренесен во реосигурување, недвижностите и останатите материјални и нематеријални средства, вложувањата во удели во отворени инвестициски фондови, активните временски разграничувања, вложувањата во акции, како и вложувањата во гарантниот фонд при Националното биро за осигурување.

Вредноста на одделните категории на средства, и процентуалното учество во вкупните средства, на последниот ден од 2024 и 2023 година, за сегментот на неживотни осигурувања и осигурување на живот се прикажани во табелите бр. 16 и 17 респективно.

Табела бр. 16: Структура на средствата на друштвата за неживотно осигурување (илјади денари)

Категорија на средство	31.12.2023	31.12.2024	Учество 2023	Учество 2024	Промена 24/23
Државни (МКД) хартии од вредност	6.261.931	6.935.925	30,03%	30,89%	10,76%
Депозити во банки и пари	4.970.688	5.257.311	23,84%	23,42%	5,77%
Побарувања	3.222.348	3.254.323	15,46%	14,50%	0,99%
Дел од бруто техничките резерви во реосигурување	2.013.071	2.194.317	9,66%	9,77%	9,00%
АВР – Активни временски разграничувања	1.387.127	1.577.115	6,65%	7,02%	13,70%
Недвижности, нематеријални и материјални средства	1.410.059	1.604.251	6,76%	7,15%	13,77%
Удели во отворени инвестициски фондови	1.031.078	1.078.032	4,95%	4,80%	4,55%
Акции	258.102	324.284	1,24%	1,44%	25,64%
Удели во Националното биро за осигурување	185.760	185.170	0,89%	0,82%	-0,32%
Останати средства	86.861	40.073	0,42%	0,18%	-53,87%
Обврзници-корпоративни	22.421	0	0,11%	0,00%	-100,00%
Вкупна актива, Неживот	20.849.447	22.450.802	100,00%	100,00%	7,68%

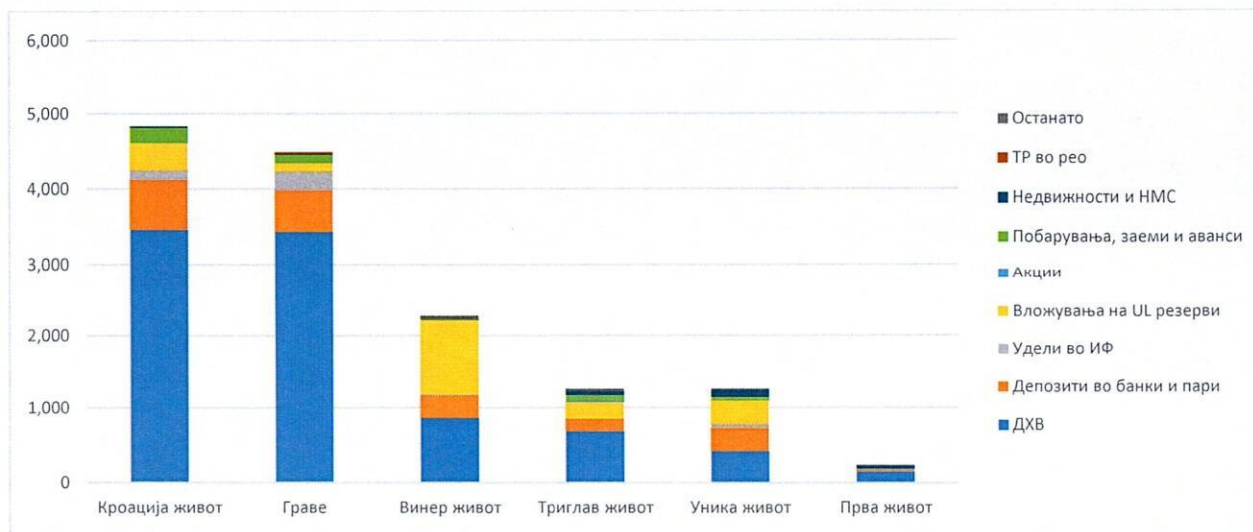
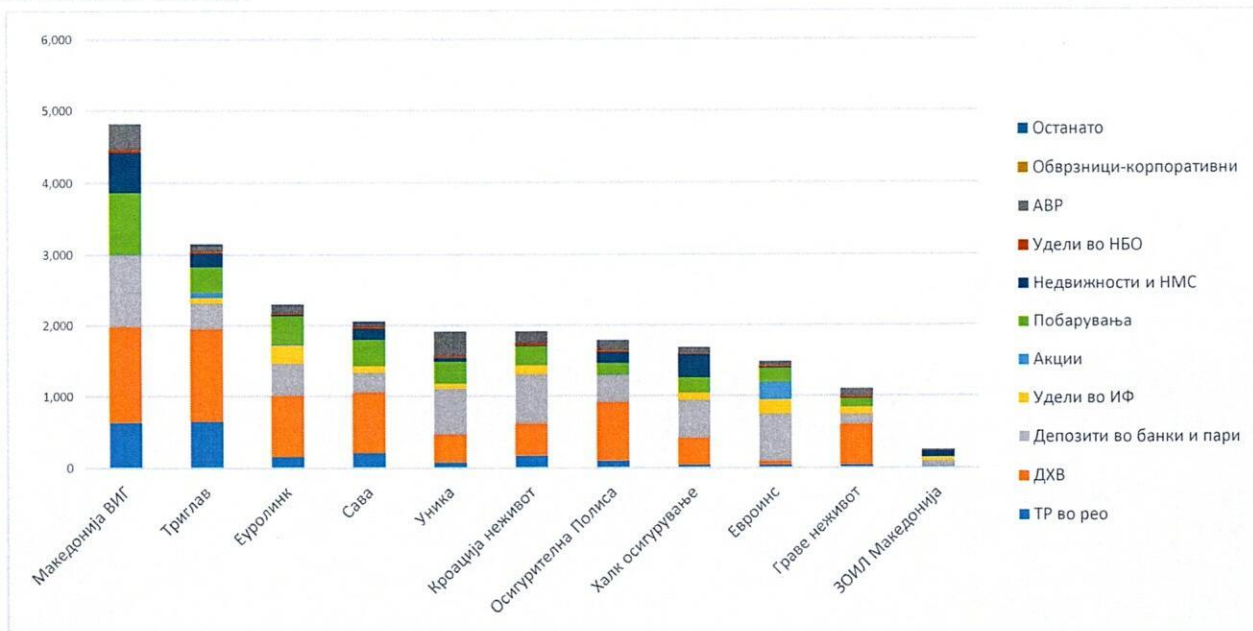
*Извор: АСО***Табела бр. 17: Структура на средствата на друштвата за осигурување на живот (илјади денари)**

Категорија на средство	31.12.2023	31.12.2024	Учество 2023	Учество 2024	Промена 24/23
Државни (МКД) хартии од вредност	8.529.026	9.018.747	65,18%	62,84%	5,74%
Депозити во банки и пари	1.858.996	2.028.053	14,21%	14,13%	9,09%
Вложувања на средствата од посебната резерва по unit-linked договорите за осигурување на живот	1.391.946	2.043.602	10,64%	14,24%	46,82%
Побарувања, заеми и аванси	507.800	479.506	3,88%	3,34%	-5,57%
Удели во отворени инвестициски фондови	352.606	424.015	2,69%	2,95%	20,25%
Дел од бруто техничките резерви во реосигурување	153.384	27.681	1,17%	0,19%	-81,95%
Недвижности, нематеријални и материјални средства	191.844	235.144	1,47%	1,64%	22,57%
Останати средства	92.194	77.530	0,70%	0,54%	-15,91%
Обврзници-корпоративни	6.211	0	0,05%	0,00%	-100,00%
Акции	1.816	17.149	0,01%	0,12%	844,33%
Вкупна актива, живот	13.085.822	14.351.427	100,00%	100,00%	9,67%

Извор: АСО

Структурата на учеството на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор е прикажана на графиконот бр. 8.

Графикон бр. 8: Структура на активата на друштвата за осигурување на 31.12.2024 година, одделно за неживот и живот

Извор: АСО

4.1.6.2. Структура на извори на средства

Најголемо учество, или 59,17% од вкупните извори на средства на друштвата за осигурување се бруто техничките резерви (2023: 59,15%). Во однос на состојбата на крајот од претходната година, истите имаат годишен пораст од 8,48%.

Во следните две табели се прикажани, одвоено за неживот и живот, структурата на изворите на средства на 31.12.2024 и на 31.12.2023.

Табела бр. 18: Структура на извори на средства на друштвата за неживотно осигурување (во илјади денари)

Извори на средства	31.12.2023	31.12.2024	Учество 2023	Учество 2024	Промена 24/23
Бруто технички резерви	11.478.223	12.669.186	55,05%	56,43%	10,38%
Основен капитал	6.618.991	7.097.714	31,75%	31,61%	7,23%
Обврски кон реосигурители	553.854	508.354	2,66%	2,26%	-8,22%
Обврски од осигурување	673.502	612.875	3,23%	2,73%	-9,00%
ПВР – Пасивни временски разграничувања	995.170	976.048	4,77%	4,35%	-1,92%
Дополнителен капитал (ревалоризациона резерва и субординиран долг)	300.312	330.860	1,44%	1,47%	10,17%
Останати обврски	138.707	165.395	0,67%	0,74%	19,24%
Обврски по основ на финансиски вложувања	90.688	90.370	0,43%	0,40%	-0,35%
Вкупно неживот	20.849.447	22.450.802	100,00%	100,00%	7,68%

Извор: АСО

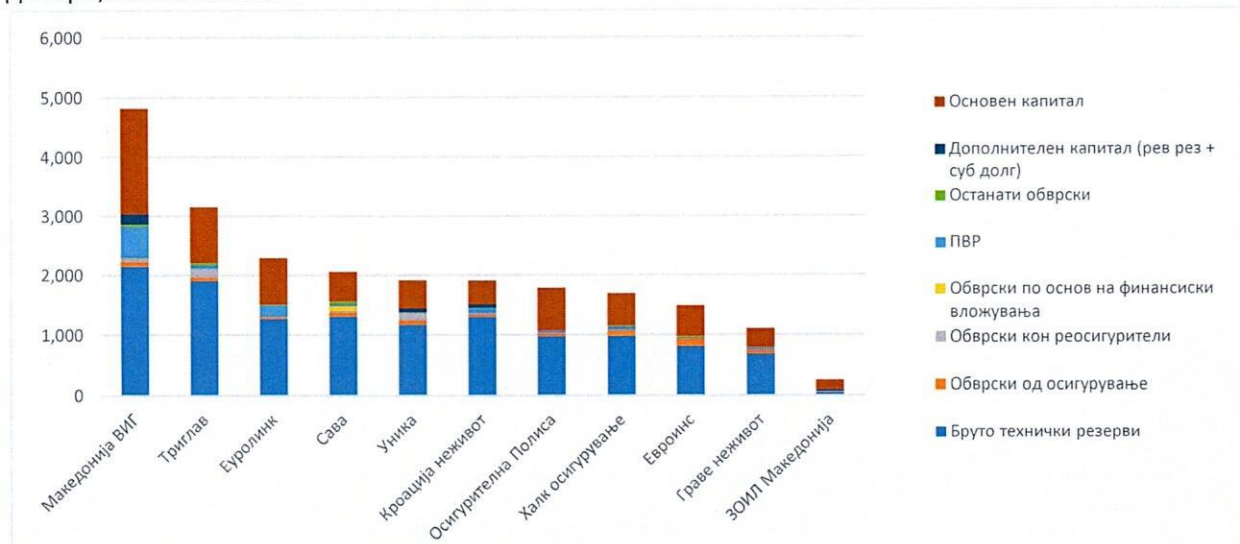
Табела бр. 19: Структура на извори на средства на друштвата за осигурување на живот (во илјади денари)

Извори на средства	31.12.2023	31.12.2024	Учество 2023	Учество 2024	Промена 24/23
Бруто технички резерви	8.593.808	9.105.527	65,67%	63,45%	5,95%
Основен капитал	2.611.453	2.791.484	19,96%	19,45%	6,89%
Посебна резерва за unit-linked договорите	1.401.851	2.058.302	10,71%	14,34%	46,83%
Обврски од осигурување	235.109	264.272	1,80%	1,84%	12,40%
Обврски кои произлегуваат од депозити на друштва за реосигурување кај цеденти, по основ на договори за реосигурување	110.288	0	0,84%	0,00%	-100,00%
Обврски кон реосигурители	70.906	11.702	0,54%	0,08%	-83,50%
ПВР – Пасивни временски разграничувања	33.468	37.229	0,26%	0,26%	11,24%
Останати обврски	11.328	60.874	0,09%	0,42%	437,38%
Дополнителен капитал (ревалоризациона резерва и субординиран долг)	17.611	22.037	0,13%	0,15%	25,13%
Вкупно живот	13.085.822	14.351.427	100,00%	100,00%	9,67%

Извор: АСО

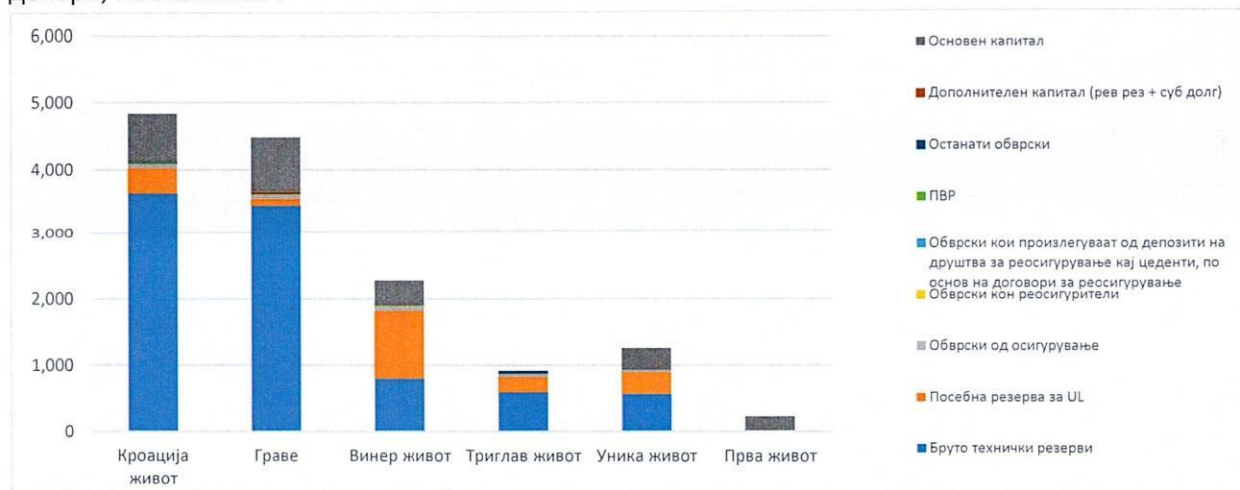
Во следните два графикони е прикажана структурата на изворите на средства, по друштва за осигурување на 31.12.2024 година.

Графикон бр. 9: Структура на извори на средства , друштва за осигурување - неживот, во милиони денари, на 31.12.2024

Извор: АСО

Графикон бр. 10: Структура на извори на средства , друштва за осигурување - живот, во милиони денари, на 31.12.2024

Извор: АСО

4.1.7. Технички резерви

Вкупниот износ на технички резерви (бруто) на друштвата за осигурување што вршат работи на неживотно осигурување на крајот на 2024 година изнесува 12.669.186 илјади денари, и истите се пораснати за 10,38% во споредба со состојбата на крајот од претходната година (31.12.2023: 11.478.223 илјади денари).

Вкупниот износ на технички резерви (бруто) на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на осигурување на живот изнесува 9.105.527 илјади денари, што претставува годишен раст од 5,95% (31.12.2023: 8.593.808 илјади денари).

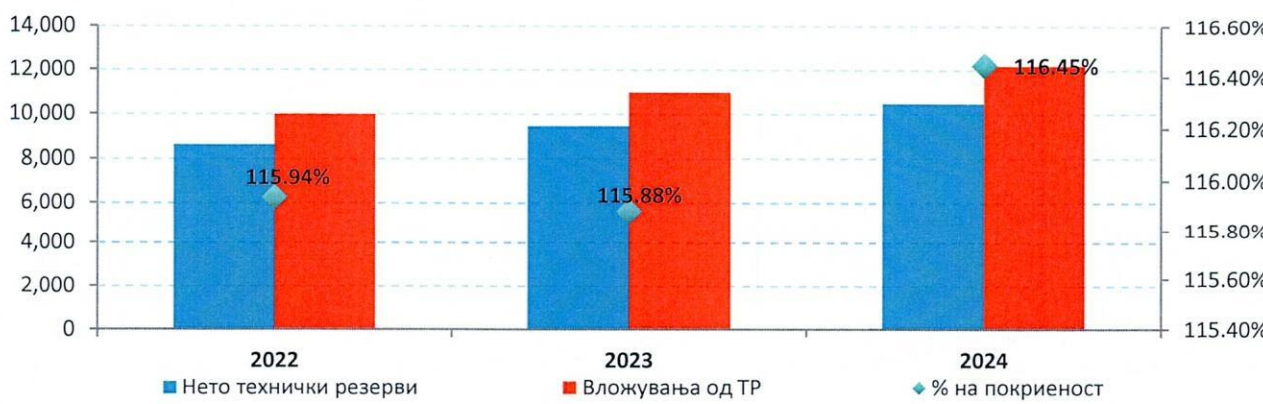
Во сегментите на неживотните осигурувања, најголемо учество имаат резервите за штети и резервите за преносни премии, а кај осигурувањата на живот најзначајно место зазема математичката резерва¹³.

4.1.8. Средства кои ги покриваат техничките резерви

Средствата кои ги покриваат техничките резерви, се средствата кои служат за покривање на обврските на друштвото за осигурување кои произлегуваат од договорите за осигурување, како и за покривање на можните загуби во однос на оние ризици поврзани со вршење работи на осигурување, за кои друштвото за осигурување е должно да издвои средства за покритие на нето технички резерви. Друштвото за осигурување е должно да вложува средства во висина барем еднаква на вредноста на техничките резерви, нето од реосигурување, во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и во согласност со Правилникот за видови и карактеристики на средствата кои ги покриваат техничките резерви и средствата кои ја покриваат математичката резерва, како и детално пласирање и ограничување на тие вложувања и нивно вреднување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/11, 127/14, 61/16, 36/19, 107/20 и 118/22).

Вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување, на крајот на 2024 година изнесуваа 12.197.608 илјади денари и покриваат 116,45% од вкупните нето-технички резерви (31.12.2023: 10.968.344 илјади денари). Задржан е трендот на раст на нето техничките резерви, но и на вложувањата во категории на инструменти кои според законот се прифатливо покритие на техничките резерви.

Графикон бр. 11: Покриеност на нето техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)

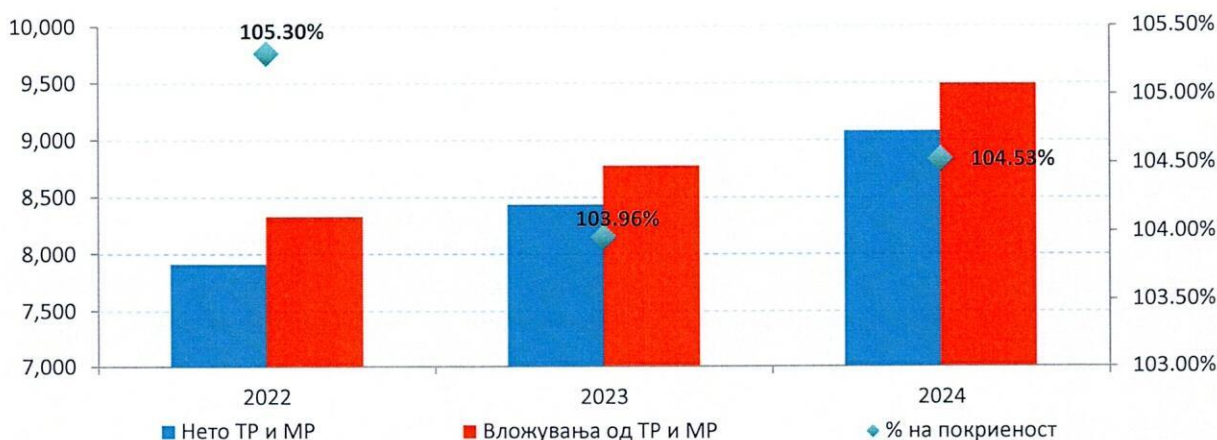
Извор: АСО

Кај друштвата што работат осигурување на живот, вложувањата на средствата од техничките резерви и математичката резерва изнесуваа 9.489.115 илјади денари (31.12.2023: 8.771.979 илјади денари), и имаат покриеност на нето-техничките резерви од 104,53%. И во овој сегмент е задржан позитивниот тренд на раст на нето техничките резерви (главно составени од математичката резерва

¹³ Повеќе податоци за структурата на бруто техничките резерви по одделни класи на осигурување има прикажано на веб страницата на АСО: <https://aso.mk/izveshtaj-za-rabotata-na-drushtvata-za-osiguruvanje-vo-periodot-1-1-2024-31-12-2024/> во соодветните табели од агрегираните обрасци за периодот 1.1.2024 – 31.12.2024.

по договорите за осигурување на живот), како и на вложувањата во прифатливи категории на финансиски инструменти на средствата кои ги покриваат техничките резерви.

Графикон бр. 12: Покриеност на нето-техничките резерви кај друштвата за осигурување на живот (милиони денари; десна оска – проценти)

Извор: АСО

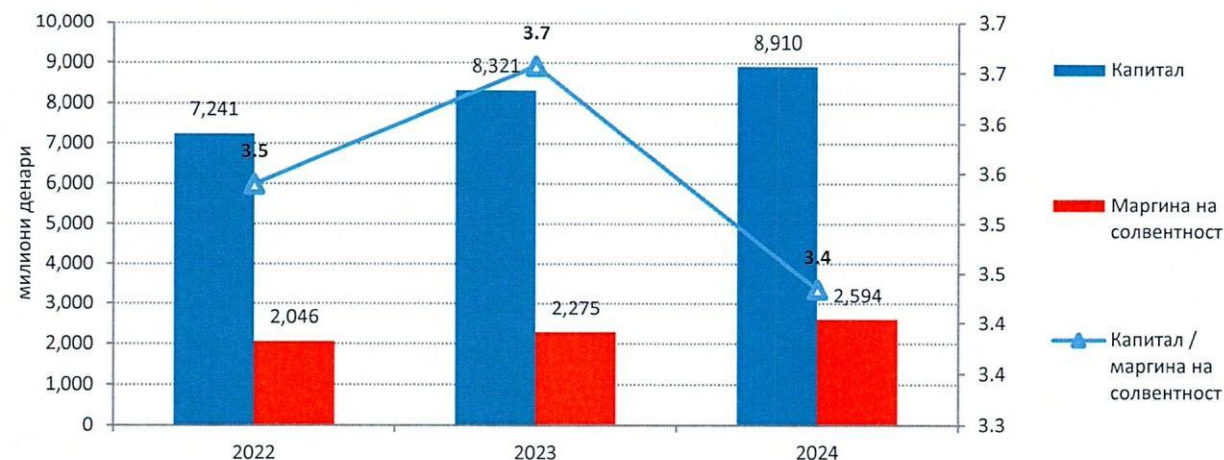
4.1.9. Адекватност на капиталот на друштвата за осигурување

Во согласност со членовите 75 и 76 од ЗСО, друштвата за осигурување треба да ја одржуваат вредноста на капиталот најмалку во висина на потребното ниво на маргината на солвентност, односно на потребниот износ на гарантен фонд. Според доставените податоци до АСО, на крајот од 2024 година вкупно пресметаниот капитал на друштвата за осигурување¹⁴ изнесува 8.909.563 илјади денари (31.12.2023: 8.320.949 илјади денари). Анализирano по групи на осигурување, капиталот на друштвата за неживотно осигурување изнесува 6.406.806 илјади денари (31.12.2023: 5.990.473 илјади денари), а на друштвата за осигурување на живот 2.502.757 илјади денари (31.12.2023: 2.330.476 илјади денари).

Потребното ниво на маргина на солвентност, како главен индикатор за минимално потребниот капитал со кој мора да располага осигурителниот сектор, агрегиран изнесува 2.594.217 илјади денари (кај неживотното осигурување 1.923.337 илјади денари, а кај осигурувањето на живот 670.880 илјади денари), со што капиталот на осигурителниот сектор е 3,43 пати над потребното ниво на маргина на солвентност. Движењето на капиталот и потребната маргина на солвентност кај друштвата за осигурување се прикажани на графиконот бр. 13.

¹⁴Правилник за видовите и описот на ставки што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот на друштвото за: осигурување и/или реосигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/11, 64/11, 61/16, 170/19 и 96/20)

Графикон бр. 13: Движење на капиталот и потребната маргина на солвентност кај друштвата за осигурување (милиони денари)

Извор: АСО

Во структурата на изворите на капиталот на друштвата за осигурување доминира основниот капитал. Односно, потекнува од најквалитетни категории на извори на средства: од уплатен акционерски капитал од издадени обични акции; законски (статутарни) резерви; како и акумулирани нераспределени добивки. Занемарливо мало е учеството на дополнителниот капитал во вкупниот капитал на осигурителниот сектор. Ова креира доверба дека финансиската состојба и солвентност на осигурителниот сектор е добра.

Графикон бр. 14: Структура на капиталот на друштвата за осигурување (одделно за неживот и живот), во милиони денари и во проценти од вкупниот капитал

Извор: АСО

4.1.10. Финансиски резултат од работењето

Агрегираните финансиски резултати за 2024 година се позитивни во двата сегменти.

Вкупната агрегирана добивка по оданочување, на ниво на сектор, во 2024 година изнесува 697.401 илјади денари, што е приближна на остварениот агрегиран резултат во 2023 година, во износ од 685.993 илјади денари (графикон бр. 15).

Агрегираниот резултат на друштвата за неживотно осигурување е позитивен и изнесува 454.966 илјади денари, за разлика од претходната, 2023 година кога изнесуваше 433.562 илјади денари.

Агрегираниот резултат на друштвата за осигурување на живот за 2024 година е, исто така, позитивен, и изнесува 242.435 илјади денари (2023: добивка од 252.431 илјади денари).

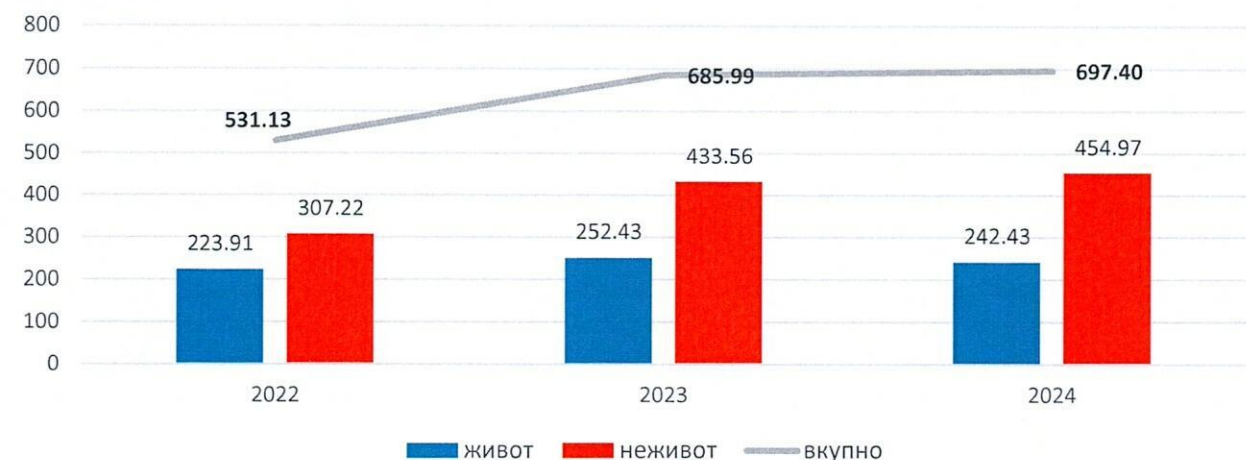
Анализата на агрегираниот биланс на успех во двата сегменти, неживотно осигурување и осигурување на живот, покажува раст на годишните приходи и трошоци во 2024 во однос на 2023 година.

Вкупниот приход од заработени премии (нето приходи од премија) во сегментот на неживот во 2024 година изнесува 9.930.845 илјади денари и е за 992.597 илјади денари или 11,1% повисок од 2023 година (2023: 8.938.248 илјади денари). Вкупните нето трошоци за штети во 2024 изнесуваат 4.795.516 илјади денари, што е за 524.670 илјади денари или 12,3% повеќе од реализираните нето трошоци за штети во 2023 година (2023: 4.270.846 илјади денари). Податоците од агрегираниот биланс на успех на сегментот на неживот даваат годишен нето коефициент штети за 2024 од 48,3% (2023: 47,8%). Вкупните нето трошоци за спроведување на осигурувањето во сегментот на неживот во 2024 година изнесуваат 4.899.759 илјади денари, и се за 358.458 илјади денари или 7,9% повисоки во споредба со 2023 година (2023: 4.541.300 илјади денари). Нето годишниот коефициент на трошоци пресметан од овие две билансни категории за 2024 година изнесува 49,3% (2023: 50,8%). Приносот од вложувања пресметан како разлика помеѓу приходите и трошоците од вложувања за секторот на неживотно осигурување изнесува 521.609 илјади денари (2023: 365.061 илјади денари).

Во сегментот на осигурување на живот, вкупниот годишен приход од заработени премии во 2024 изнесува 2.845.703 илјади денари и во однос на 2023 е повисок за 421.341 илјади денари или 17,4% (2023: 2.424.362 илјади денари). Вкупните нето трошоци за штети во 2024 изнесуваат 1.034.077 илјади денари и во однос на 2023 година се повисоки за 177.999 илјади денари или 20,8% (2023: 856.078 илјади денари). Во 2024 математичката резерва е порасната за 518.746 илјади денари што е слично на растот на математичката резерва од 509.127 реализиран претходната 2023 година. Имајќи ги предвид структурните промени во сегментот на осигурувањата на живот и значително позначајниот раст на т.н unit-linked осигурувања, забележан е позначителен раст на посебната резерва која друштвата за осигурување ја признаваат по склучените договори за осигурување на живот во врска со вложувања во удели на инвестициски фондови каде осигуреникот го превзема ризикот од вложувањето. Во 2024 година е остварен раст на посебната резерва од 656.992 илјади денари. Претходната, 2023 година растот изнесувал 482.202 илјади денари. Вкупните нето трошоци за спроведување на осигурувањето во сегментот на живот во 2024 година изнесуваат 1.014.895 илјади денари (2023: 803.206 илјади денари). Приносот од вложувања пресметан како разлика помеѓу приходите и трошоците од вложувања за секторот на осигурување на живот изнесува 654.811 илјади денари (2023: 535.223 илјади денари). Во овие позиции од билансот на успех на друштвата за осигурување на живот се вклучени и приходите и трошоците од вложувањата на средствата кои се по договорите за осигурување на живот во врска со удели во инвестициски фондови каде осигуреникот го презема ризикот од вложувањата. Остварените приходи и трошоци од вложувањата на овие средства не влијаат на финансискиот резултат на друштвата за

осигурување на живот имајќи предвид што секоја промена во пазарната на уделите евидентирана во билансот на успех како приход/трошок од вложувања истовремено е евидентирана како зголемување/намалување на посебната резерва (трошок/приход).

Графикон бр. 15: Финансиски резултат од работењето на друштвата за осигурување (милиони денари)

Извор: АСО

4.1.11. Ризици на осигурителниот сектор

Осигурителниот сектор е солвентен и успешно се справува со ризиците од надворешното окружување. Овие ризици главно произлегуваат од зголемената неизвесност како во поглед на развојот на глобалните гео-политички случувања и нивното влијание врз домашната економија, така и од аспект на развојот и ефектуирањето на ризиците од настанувањето на природни непогоди.

Сепак, имајќи ја предвид едноставната структура на воспоставените деловни модели, осигурителните производи, дистрибутивните канали и територијалната распределба на осигурениците и осигурените ризици, и во 2024 година клучните ризици по профитабилноста и солвентноста на друштвата за осигурување се инхерентни по својата природа.

Имајќи ја предвид структурата и карактеристиките на осигурувањата и преземените ризици во осигурување, најголем дел од вкупните обврски по договорите за осигурување и исплатените износи на надомест за штети и/или осигурени суми на друштвата за осигурување се по основ на осигурувањата на моторни возила, осигурување на имот, осигурување на живот, здравствено осигурување и осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода). Податоците за реализираните годишни приходи од заработени премии и трошоци од настанати штети, одделно за неживот и живот, наведени во делот 4.1.10 од овој извештај, покажуваат дека вкупните годишни приходи од премии на осигурителниот пазар се доволни за покривање на обврските од настанатите ризици од договорите за осигурување.

Сепак, трендот на повеќегодишен раст на оперативните трошоци на друштвата за осигурување, пред сè трошоците за провизии, создава притисок на намалување на висината на расположивите фондови од наплатени премии. Конкуренцијата во сегментот на неживотни осигурувања, која меѓу другото произлегува и од поставените деловни цели за раст на пазарното учество мерено преку висината на бруто полисираните премии, доведува до примена на деловни политики кога се стимулира одложена наплата на премиите од договорувачите на осигурувања, со цел да се задржат

постојните осигурениции, односно да се стекнат нови, и истовремено раст на побарувањата по основ на премии во финансиските извештаи на друштвата за осигурување.

Глобалните климатски промени и појавата на поплави од поројни дождови, пожари, град, суша, и останати временски непогоди кои имаат катастрофален карактер за жал се случуваат зачестено, и со посилен интензитет од порано, и локално, на територијата на Македонија. Местоположбата и фактот што територијата на Македонија е на трусно тектонско подрачје ја прави изложена на ризик од земјотрес со посилен интензитет.

Значаен дел од овие ризици останува неосигурен. Од една страна на овие состојби влијание има расположивиот доход на населението и фирмите, но и општото ниво на свесност и едукација за осигурувањето. Но, од друга страна е и фактот што друштвата за осигурување се многу внимателни во прифаќањето на ризици во осигурувањето кога расте неизвесноста и интензитетот на ваквите неповолни појави кои можат да доведат до големи финансиски обврски и загуби во работењето.

Имајќи предвид што ваквите појави и системски ризици од т.н „јазови во заштитата“ (на англ.: protection gaps) се присутни и во поразвиените пазарни економии, еден од начините за справување со овие предизвици е преку воспоставување и имплементација на национална стратегија за намалување на овој јаз и градење на долгорочна отпорност и приспособување на ризиците од овие појави со заедничко учество во финансирањето на јавниот и приватниот сектор.

Домашниот осигурителен сектор традиционално применува конзервативна стратегија на инвестирање со водечко учество на вложувањата во домашни државни хартии од вредност и во банкарски депозити. Изложеноста кон меѓународните финансиски пазари е многу ниска кај друштвата за неживотното осигурување, а кај друштвата за осигурување на живот речиси и да нема вложувања во странски финансиски инструменти. Ваквата структура на инвестирање придонесува за стабилноста на секторот, бидејќи обезбедува заштита од ризици поврзани со променливост на финансиските пазари. Високата концентрација на вложувања во државни обврзници, и нивното вреднување по објективна (пазарна) вредност, влијае на општиот финансиски резултат на друштвата за осигурување, во услови на зголемена волатилност на каматните стапки по кои се издаваат овие инструменти.

Во сегментот на осигурување на живот продолжија трендовите на поинтензивен раст на т.н unit-linked производи и чистите ризико осигурувања за сметка на растот на мешовитото осигурување на живот кое покрај основниот ризик од загуба на човечки живот обезбедува исплата на гарантирана осигурена сума на истек на периодот на осигурување.

Подготовката на осигурителниот пазар да се усогласи и започне да работи од 2028 година согласно барањата од МСФИ 9 и 17 претставува сериозен предизвик за секое друштво за осигурување од аспект на инвестиции во ИТ системи и во човечки ресурси. Ова особено ќе биде изразено кај друштвата за осигурување кои се во домашна сопственост, поради неможноста од трансфер на know-how од друштва за осигурување-мајки, кои работат веќе согласно МСФИ 17 и 9.

4.1.12. Индикатори за осигурителниот сектор

Во продолжение е направена кратка анализа на клучните показатели кои се користат во осигурителната дејност за подобро следење и споредување.

Коефициентот на штети се пресметува како однос меѓу настанати штети во периодот и премијата, а **коефициентот на трошоци** претставува однос меѓу трошоците за спроведување на осигурување и премијата. Збирот од овие два коефициенти го даваат **комбинираниот коефициент**. Подетално, по групи на осигурување во табелата бр. 20 се претставени коефициентите на бруто-основа и на нето-основа, односно по изолирањето на ефектот од реосигурувањето.

Табела бр. 20: Технички коефициенти

	2023			2024		
	Коефициент на штета	Коефициент на трошоци	Комбиниран коефициент	Коефициент на штета	Коефициент на трошоци	Комбиниран коефициент
Нето коефициенти						
Неживот	49,95%	49,17%	99,12%	51,24%	48,76%	100,00%
Живот	76,27%	31,43%	107,70%	81,87%	36,03%	117,90%
Вкупно	55,70%	45,29%	101,00%	58,30%	45,82%	104,12%
Бруто коефициенти						
Неживот	49,20%	43,60%	92,81%	47,83%	42,75%	90,58%
Живот	75,51%	31,19%	106,70%	76,62%	35,98%	112,60%
Вкупно	54,02%	41,33%	95,35%	53,40%	41,44%	94,84%

Извор: АСО

Реосигурувањето има важна улога во управувањето со ризиците преземени во осигурување. Финансиските показатели сугерираат дека друштвата за осигурување кои вршат работи од групата на неживотните осигурувања, пренесуваат значаен ризик во реосигурување, за разлика од друштвата кои вршат работи на осигурување на живот. Ова е видно и од горната табела во која се прикажани техничките коефициенти бруто и нето од реосигурување, одделно за неживот од живот.

Доколку се анализираат податоците од објавените¹⁵ годишни агрегирани статистички обрасци во кои е прикажана структурата на приходите и трошоците од техничкото работење по одделни класи на осигурување може да се даде дополнително светло на природата на оперативните трошоци и трошоците поврзани со настанатите штети кои влијаат на годишните технички коефициенти, но и на пазарните трендови.

Агрегираниот биланс на успех на друштвата за неживотно осигурување за 2024 година, слично како и за претходната година, покажува дека делот од основниот годишен приход на друштвата, од бруто-премиите, пренесен во реосигурување е 20,46% (2023: 21,41%), или во апсолутен износ, друштвата пренеле 2.555.272 илјади денари (2023: 2.434.677 илјади денари) од бруто-остварените приходи од премии во износ од 12.486.118 илјади денари (2023: 11.372.925 илјади денари), во реосигурување. Анализирано по одделни друштва, постојат големи разлики во релативното учество на реосигурувањето во остварените бруто приходи од премии, па така во крајни случаи, овој процент во вкупниот годишен приход на премии изнесува меѓу 6,8% до 53,7%. Соодветно на ова е и учеството на реосигурувањето во трошоците на друштвата, и тоа оние по основ на надомест на штети и оперативните трошоци. Вкупниот годишен надомест на реосигурителите во штетите кај друштвата за неживотно осигурување во 2024 година изнесува 896.521 илјади денари (2023: 1.132.423 илјади денари), што претставува 15,75% (2023: 20,96%) од реализираниот бруто надомест на штети во годината, односно од вкупно настанатите штети од 5.692.037 илјади денари (2023: 5.403.269 илјади денари). Вкупниот годишен приход од провизии на друштвата за неживотно

¹⁵ <https://aso.mk/izveshtaj-za-rabotata-na-drushtvata-za-osiguruvanje-vo-periodot-1-1-2024-31-12-2024/>

осигурување изнесува 521.912 илјади денари (2023: 579.334 илјади денари), што претставува 20,42% (2023: 23,8%) од премиите кои друштвата ги пренеле кон реосигурителите.

Доколку се анализира учеството на реосигурувањето во вкупните бруто технички резерви преку агрегираниот биланс на состојба на друштвата за неживотно осигурување, на 31.12.2024 година вкупниот износ на технички резерви пренесен во реосигурување изнесува 2.194.317 илјади денари (31.12.2023: 2.013.071 илјади денари), што претставува 17,3% (2023: 17,5%) од бруто износот на технички резерви, кој изнесува 12.669.186 илјади денари (31.12.2023: 11.478.223 илјади денари).

Стапка на принос на вложувања (ROI) се пресметува како однос на приходите намалени за трошоците на вложувањата и износот на вложувањата. Стапката на принос на вложувањата на ниво на индустрија за 2024 година изнесува 4,96% и бележи раст во однос на минатата година (2023: 4,1%). Одделно, по групи на осигурување, се констатира дека стапката на принос на вложувањата кај неживотното осигурување во 2024 година изнесува 4,11% наспроти остварените 3,12% во 2023 година, додека пак, кај осигурувањето на живот во 2024 оваа стапка изнесува 5,93% што претставува раст во однос на претходната година кога била 5,22%.

Стапка на принос на средствата (ROA) се пресметува како однос на добивка/загуба пред оданочување и вкупни средства. На ниво на индустрија овој индикатор изнесува 2,21% (2023: 2,27%). Одделно, по групи на осигурување, стапката на принос на средствата кај неживотното осигурување во 2024 година изнесува 2,39% наспроти 2,34% во 2023 година, а кај осигурувањето на живот во 2024 изнесува 1,93% наспроти 2,16% во 2023 година.

Стапка на принос на капиталот (ROE) се пресметува како однос на добивка/загуба пред оданочување и категоријата капитал и резерви од билансот на состојба. На ниво на индустрија овој индикатор изнесува 8,07% наспроти 8,05% во 2023 година. Одделно, по групи на осигурување, стапката на принос на капиталот кај неживотното осигурување во 2024 година изнесува 7,36% (2023: 7,04%). Кај осигурувањето на живот во 2024 година изнесува 9,90% (2023: 10,74%).

Коефициент на задолженост се пресметува како однос на вкупните обврски и вкупните средства. Овој коефициент покажува колку од средствата се финансирани од обврските (технички резерви и останати обврски), без да се вклучат капиталот и законските резерви. Во 2024 година овој коефициент изнесува 72,62% (2023: 71,83%).

Прегледот на сите овие финансиски индиктори е даден во табелата бр. 21.

Табела бр. 21: Финансиски индикатори

	2023				2024			
	ROI	ROA	ROE	Задолже ност	ROI	ROA	ROE	Задолже ност
Неживот	3,12%	2,34%	7,04%	66,80%	4,11%	2,39%	7,36%	67,61%
Живот	5,22%	2,16%	10,74%	79,91%	5,93%	1,93%	9,90%	80,46%
Вкупно	4,10%	2,27%	8,05%	71,83%	4,96%	2,21%	8,07%	72,62%

Извор: АСО

4.2. ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Улогата на посредувањето во продажбата има сè поголемо влијание во осигурителниот сектор. Во текот на 2024 година 37,09% (2023: 38,4%) од остварената БПП се реализирани преку директна продажба од страна на друштвата за осигурување, додека 62,91% (2023: 61,6%) се реализирани преку индиректни канали на посредување (табела бр. 22).

Табела бр. 22: Структура на каналите за продажба на полиси според остварена БПП (илјади денари)

	Неживот				Живот				вкупно			
	2023		2024		2023		2024		2023		2024	
	БПП	%	БПП	%	БПП	%	БПП	%	БПП	%	БПП	Учество
Директна продажба	4.932.346	41,60%	5.227.650	39,98%	576.549	23,17%	695.394	24,03%	5.508.896	38,40%	5.923.044	37,09%
Осиг. брокерски друштва	3.733.489	31,49%	4.001.516	30,61%	982.700	39,49%	1.037.221	35,84%	4.716.189	32,88%	5.038.737	31,55%
Друштва за застапување во осигурување	897.565	7,57%	912.826	6,98%	169.443	6,81%	192.521	6,65%	1.067.008	7,44%	1.105.347	6,92%
Туристички агенции	21.561	0,18%	23.961	0,18%	0	0,00%	0	0,00%	21.561	0,15%	23.961	0,15%
Автосалони	17.811	0,15%	13.280	0,10%	0	0,00%	0	0,00%	17.811	0,12%	13.280	0,08%
Банки	437.864	3,69%	553.886	4,24%	577.936	23,23%	758.505	26,21%	1.015.800	7,08%	1.312.391	8,22%
Застапници	1.787.418	15,08%	2.302.445	17,61%	181.597	7,30%	210.409	7,27%	1.969.015	13,73%	2.512.854	15,74%
Останати дистрибутивни канали	28.409	0,24%	38.619	0,30%	0	0,00%	0	0,00%	28.409	0,20%	38.619	0,24%
Вкупно	11.856.463	100,00%	13.074.183	100,00%	2.488.225	100,00%	2.894.050	100,00%	14.344.688	100,00%	15.968.233	100,00%

Извор: АСО

Во структурата на каналите на продажба кај неживотното осигурување, најголемо учество зазема директната продажба со 40%, потоа следи продажбата преку осигурително брокерски друштва со 30,61%, продажбата преку застапници (физички лица) со 17,61%, продажба преку друштва за застапување во осигурување со 7%, банките со 4,24% и 0,48% преку останати дистрибутивни канали. Додека пак, во структурата на каналите на продажба кај осигурувањето на живот, најголемо учество заземаат осигурително брокерските друштва со 35,84%, потоа следат банките со 26,21%, директната продажба со 24,03%, продажбата преку застапници (физички лица) со 7,27%, и друштва за застапување во осигурување со 6,65%.

4.2.1. Застапување во осигурувањето

Застапување во осигурувањето претставува подготовка и склучување договори за осигурување, во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат. Застапувањето се врши преку застапници во осигурувањето – физички лица, друштва за застапување во осигурување и банки кои имаат добиено дозвола за вршење работи на застапување во осигурување. Преку овие канали, во 2024 година се реализирани 30,88% од БПП (2023: 28,25%), односно 4.930.592 илјади денари (2023: 4.051.822 илјади денари) што претставува зголемување од 21,7% во однос на претходната година.

Застапувањето во осигурување преку физички лица, се врши врз основна на лиценца од АСО која ја добиле по претходно положен испит за вршење работи на застапување во осигурувањето. Во вкупната БПП застапувањето во осигурување преку физички лица учествува со 15,74% (2023: 13,73%).

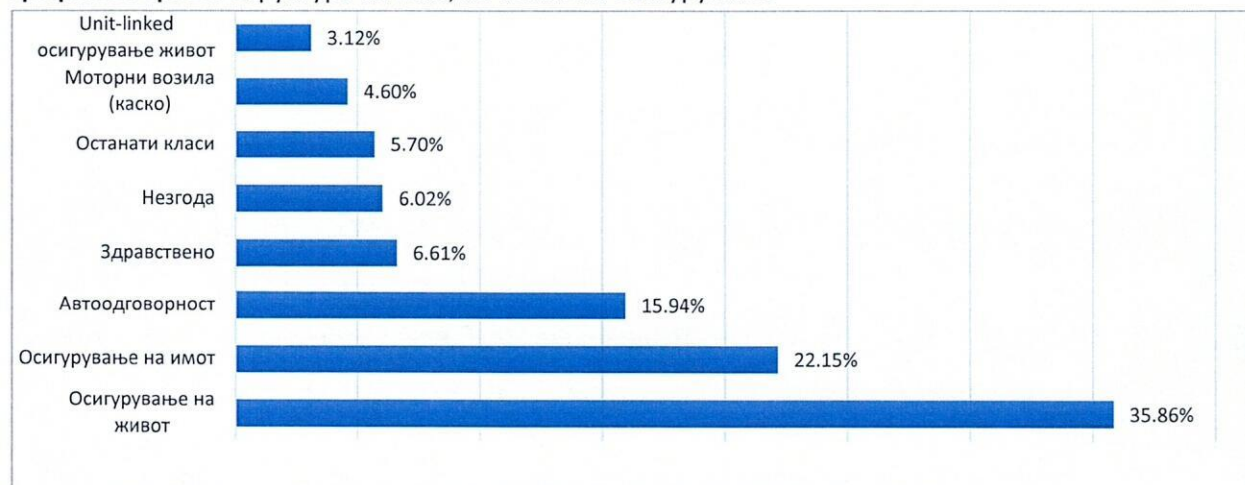
Во вкупната БПП друштвата за застапување во осигурување во 2024 година учествуваат со 1.105.347 илјади денари (2023: 1.067.008 илјади денари) или 6,92% (2023: 7,44%) од вкупното посредување.

Работи на застапување во осигурување може да врши и банка која добила дозвола за вршење работи на застапување во осигурување од Народна банка на Република Северна Македонија, а врз основа на претходна согласност на АСО. Банките учествуваа со 1.312.391 илјади денари (2023: 1.015.800 илјади денари) или 8,22% (2023: 7,08%) во вкупната БПП.

Во текот на 2024 година преку друштвата за застапување во осигурување се склучени 107.430 договори за осигурување (2023: 113.602). Преку банките, во 2024 година се склучени 210.585 договори за осигурување (2023: 207.480).

Распределбата на вкупната БПП, по класи на осигурување, а реализирана од страна на друштвата за застапување и банките е претставена во графиконот бр. 16.

Графикон бр. 16: Структура на БПП, по класи на осигурување

Извор: АСО

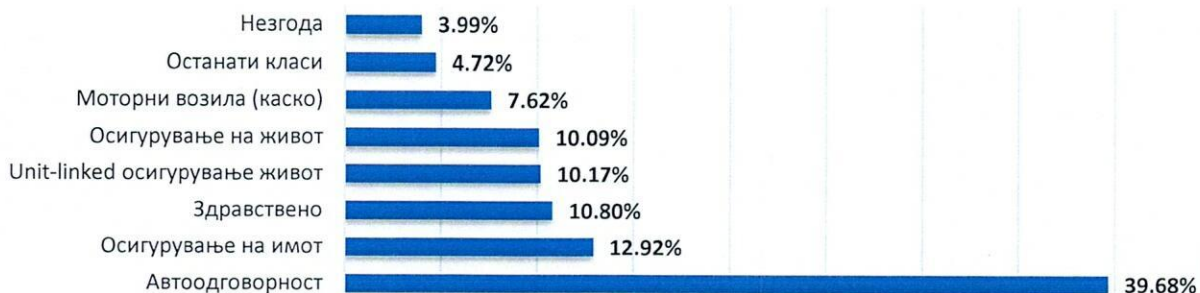
4.2.2. Осигурително-брокерски работи

Осигурителните брокерски работи подразбираат посредување во договарање осигурително и реосигурително покритие, како и при реализирање отштетни побарувања по остварен осигурен штетен настан кај друштвата за осигурување и реосигурување, во име и за сметка на клиентите. Преку овој канал на дистрибуција, друштвата за осигурување во 2024 година реализирале 31,55% од БПП (2023: 32,88%), односно 5.038.737 илјади денари (2023: 4.716.189 илјади денари) што претставува зголемување за 7,78% во однос на претходната година.

Во овој период осигурително брокерските друштва реализирале продажба на 544.736 полиси (2023: 479.298) што претставува пораст од 13,65% во однос на претходната година.

Распределбата на вкупната БПП, по класи на осигурување, а реализирана од страна на осигурително-брокерските друштва, е претставена во графиконот бр. 17.

Графикон бр. 17: Структура на БПП, по класи на осигурување

Извор: АСО

4.3. НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Согласно Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, Националното биро за осигурување (во понатамошниот текст: „НБО“) ги врши работите предвидени со меѓународните спогодби за осигурување на сопствениците и корисниците на моторни возила, од одговорност во сообраќајот (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување од Република Северна Македонија во меѓународните организации и институции за осигурување. НБО, исто така, издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките, води статистичка евиденција и врши статистичка обработка на статистичките податоци од друштвата за осигурување, воспоставува и одржува централен систем за евиденција на полиси и штети од употреба на моторни возила.

НБО е членка на Советот на бироа во Брисел од 1994 година, кој има за цел да го олесни меѓународниот патен сообраќај на моторни и приклучни возила, преку осигурување од одговорност за штети предизвикани на трети лица, според условите кои се пропишани во посетената земја и гарантира дека на оштетените лица во случај на сообраќајна несреќа ќе им се надомести штетата настаната со употреба на моторното возило, со примена на националното законодавство на таа земја. Воедно, како членка на Советот, НБО учествува во работата на Југоисточната европска група во која членуваат земјите од регионот.

На крајот од 2024 година во НБО членуваат единаесет осигурителни друштва, односно сите друштва за неживотно осигурување.

Во извештајот за работењето кој НБО го достави до АСО, во согласност со членот 54 став (3) од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, прикажано е финансиското работење на НБО и финансиското работење на Гарантниот фонд за 2024 година.

Со состојба на 31.12.2024 година, вкупните средства на НБО изнесуваат 306.125 илјади денари од кои, 176.000 илјади денари, или 57,49% се депозити во банки, 92.806 илјади денари, или 30,32% се побарувања, 11.054 илјади денари, или 3,61% се парични средства на сметки во банки, и останатиот износ се нематеријални и материјални средства. Споредбено со претходната година, вкупните средства не бележат некои значителни промени. Во вкупните извори на средства на НБО во 2024 година, капиталот учествува со 61,21%, а обврските со 38,79%. Во 2024 година НБО остварило добивка во износ од 2.189 илјади денари (2023 година: добивка од 1.101 илјади денари).

4.3.1. Гарантен фонд на НБО

НБО, во согласност со членот 58 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, формира Гарантен фонд кој служи за исплата на:

- штети настанати на територијата на Македонија од непознати и неосигурени моторни возила и приколки, неосигурени чамци и бродови на моторен погон, како и неосигурени воздухоплови;
- штети настанати на територијата на Македонија од превозни средства регистрирани за превоз на патници во јавен сообраќај, за кои сопствениците не склучиле договор за осигурување на патници од последици на несреќен случај - незгода;
- штети од задолжителни осигурувања кои оштетените лица не можат да ги наплатат поради престанок на друштвото за осигурување со кое е склучен договорот за осигурување, при што се исплаќа само оној дел од штетата кој не бил надоместен од стечајната маса на друштвото за осигурување; и

- штети од осигурени моторни возила кои потекнуваат од територијата на Македонија, за кои согласно со Критскиот договор и други меѓународни договори ги гарантира Националното биро за осигурување.

Работата на Гарантниот фонд се темели на Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, како и на Правилникот за формирање и користење на Гарантниот фонд и Упатството за водење на евиденција и начин на исплата на средствата од Гарантниот фонд, донесени од НБО.

Табела бр. 23: Учество во Гарантниот фонд по друштва за осигурување за периодот 1.1.2024 – 31.12.2024 година (во денари)

Назив на друштвото за осигурување	Вкупна БПП за сите задолжителни осигурувања	% на учество во БПП за сите задолжителни осигурувања	Учество во Гарантен фонд
Македонија Осигурување	914.674.849	15,671%	28.910.655
Триглав Осигурување	464.756.498	7,963%	14.689.827
Сава Осигурување	512.408.066	8,779%	16.195.977
Евроинс Осигурување	461.014.960	7,899%	14.571.566
Еуролинк Осигурување	449.990.762	7,710%	14.223.117
Граве Осигурување	651.650.300	11,165%	20.597.087
Уника Осигурување	835.811.318	14,320%	26.417.970
Осигуритлна Полиса	557.977.610	9,560%	17.636.320
Халк Осигурување	383.154.316	6,565%	12.110.579
Кроација Осигурување	559.357.391	9,583%	17.679.932
ЗОИЛ Македонија	45.937.419	0,787%	1.451.970
Вкупно	5.836.733.489	100%	184.485.000

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2024 година

Друштвата за осигурување кои вршат работи на задолжително осигурување од автоодговорност, се должни да уплатат средства во Гарантниот фонд во износ сразмерен на премијата остварена по одделни класи на задолжително осигурување од автоодговорност во претходното тримесечје, за тековното тримесечје од тековната година.

Во согласност со одлука на Управниот одбор на НБО, секоја календарска година се врши нова распределба на средствата од Гарантниот фонд во висина од 3.000.000 евра, според процентот на учество на друштвото за осигурување во вкупно полисираната премија за сите задолжителни осигурувања. За 2024 година, учеството во Гарантниот фонд по друштва за осигурување е прикажано во табела бр. 23.

4.3.2. Рефундирање на штети од Гарантниот фонд

Во согласност со членот 60 став (4) од Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, друштвото за осигурување кое извршило обработка и исплата на барањето за надомест на штета, има право на поврат на исплатените средства од средствата на Гарантниот фонд.

Од средствата на Гарантниот фонд не се надоместуваат штети настанати од употреба на неосигурани странски моторни возила што се движат на територијата на Македонија, а за кои важат посебни меѓународни договори чиј потписник е Македонија.

Табела бр. 24: Пријавени и прифатени штети за рефундирање од Гарантниот фонд за периодот 1.1.2024 – 31.12.2024 година

Назив на друштвото за осигурување	Број на пријавени штети за рефундација	Број на прифатени штети во Гарантен фонд	Прифатени штети во Гарантен фонд (штети+пристојба) износ во денари
Македонија	52	52	8.534.625
Триглав	33	32	3.763.747
Евроинс	33	33	2.972.211
Сава	48	48	11.464.211
Винер	16	16	3.027.371
Еуролинк	38	38	8.427.990
Граве неживот	54	53	10.095.007
Уника	51	50	8.371.090
Осигурителна полиса	39	39	7.207.795
Халк	45	45	6.116.625
Кроација неживот	36	36	5.539.479
ЗОИЛ Македонија Битола	3	3	1.090.750
Вкупно	448	445	76.610.901

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2024 година

Во 2024 година во НБО од страна на друштвата за осигурување се пријавени 448 штети за рефундирање од кои 445 се прифатени и рефундирани во вкупен износ од 76.611 илјади денари.

Во споредба со претходната година забележан е надолен тренд на вкупниот исплатен износ, додека пак бројот на пријавени и прифатени шети за рефундација од Гарантниот фонд не бележи некои големи промени.

Бројот на пријавени и прифатени штети за рефундација од Гарантниот фонд во текот на 2024 година, како и износот на прифатените штети се прикажани во табела бр. 24.

Број
Скопје, 19.6.2025 година

Претседател на Советот на експерти,
м-р Ели Дракуловска

